

Cattle Genetic Testing

The Ultimate Genetic Service Laboratory For:

Identity:

- DNA Profile and Parentage testing
- 50K Illumina Bovine Beadchip:
- Includes over 40 reported mutations

Characteristics:

- Coat colour
- Polled

Single mutation tests:

- Congenital Myasthenic Syndrome
- Pompe's Disease
- Myostatin (F94L, nt821, Q204X)
- Bulldog Dexter

www.unistelmedical.co.za
cattle@unistelmedical.co.za | 021 007 5617

@unistelagri
@UnistelAgri

BONA BONA
Livestock
Angus | Ankole | Tuli

Vir navrae kontak **MJ ERNST**
Sel 082 075 3541 E-pos mj@bonabona.co.za

Stoet bulle en kommersiële diere beskikbaar

Deur **Anneliese Burgess**

Mederedakteur, Vrye Weekblad

Om die slaap tegemoet te stap

Een van die laaste goed wat ek onthou my pa vir my gesê het in daardie afdraande maand voor hy oorlede is, was "walk with me". Dit was voor hy so gesukkel het om te praat dat hy maar opgehou het, en ek sy gedagtes moes probeer lees.

Dit was nie 'n fisieke gelopery waarvan hy gepraat het nie – daarvoor was hy toe al te swak. Dit was 'n staptog deur die geborgenheid van ou herinneringe.

In sy laaste tyd het hy al hoe banger geword om te gaan slaap, want dan was hy alleen. Dan het ek soms, soos daardie aand, langs hom gaan lê en het ons "gestap" totdat sy breë skouers verslap het en hy aan die slaap was.

My Dad het sy lewe lank gesukkel om te slaap. Hy was altyd bekommerd oor iets. Oor die reën wat nie kom nie. Oor brande wat die plaas gaan vernietig. Oor siektes wat sy beeste sou uitwis. Ons het hom geterg daaroor, Warrant Officer: Worst-Case Scenario. Vandag besef ek hy het aan ekstreme angs gely wat nooit gediagnoseer of behandel is nie, en hy het swaar daaronder gely.

Eendag, lank voor my pa se siekte hom verteer het, het ek hom vertel hoe ek skape tel as die slaap nie vir my wil kom nie. My skape was ou paaie wat ek in my kop stap. Van ons ou plaas, Vergenoeg, na my ouma-hulle op Helmond. Of sekere stukkies van die Wildekus. Of van my ou huis in Melville, op met sewende straat, na die boekehuis. Of van die treinstasie op Preetz in Duitsland na my ouma se huis in Wilhelm Raabe Strasse.

Hy het dit ook begin doen. Nou en dan, wanneer ek die plaas gebel het, het hy vertel van 'n pad waarop hy die slaap tegemoet geloop het. Dit was naderhand 'n binnegrappie tussen ons.

"From Olivierskloof, across the vlak towards the dam, and then along the big contour to the willow trees where I used to look for fossils with you kids." →

Tee in die veld

My pa op Bannockburn

konserterinahek wat so moeilik oop- en toemaak. Hoe die groen slakkies op die sand skarrel wanneer die brander terugtrek. Die jakaranda-confetti op Melville se strate. Die reuk van die teer ná 'n reën bui. Die detail maak jou kop stil.

Ons heel laaste staptog was op die dag toe hy oorlede is. My pa was toe al dae lank in 'n ander wêreld. Daardie dag het ons Bannockburn platgetrap, want ek het geweet dit was waar hy wou wees. Daar tussen die gras en sy beeste aan die voet van die Drakensberge.

"OK, Dad, the flask is in the rucksack. And I have packed rusks. Are we going to take the bakkie? Or should we walk? I think let's take the bakkie. I will open the gates ..."

En só is ons op met die agterste pad, deur die vyf hekke. Ons het by die dammetjie op Koornhoek tee gedrink. Omring deur sy blinkrooi Bonsmaras. Feisto die skaaphond was by.

"Your cattle are looking so mooi at the moment, Dad. Shall we check on the trough? Remember last time the ball valve was giving trouble?"

Ek en my pa het baie draaie geloop daardie dag. En toe, met 'n laaste haggelende asem, is my Dad weg. En ek mis hom verskriklik. Elke dag. Maar as ek saans sukkel om tot ruste kom, stap my pa saam met my die slaap tegemoet. En ons stappe is altyd op een van sy plase. Van Diepkloof to Ednam. Van Vergenoeg tot Hilltop. Van Helmond tot Bannockburn. Want dit is in die geborgenheid van my herinneringe aan my pa as boer, waar ek vrede vind. ■

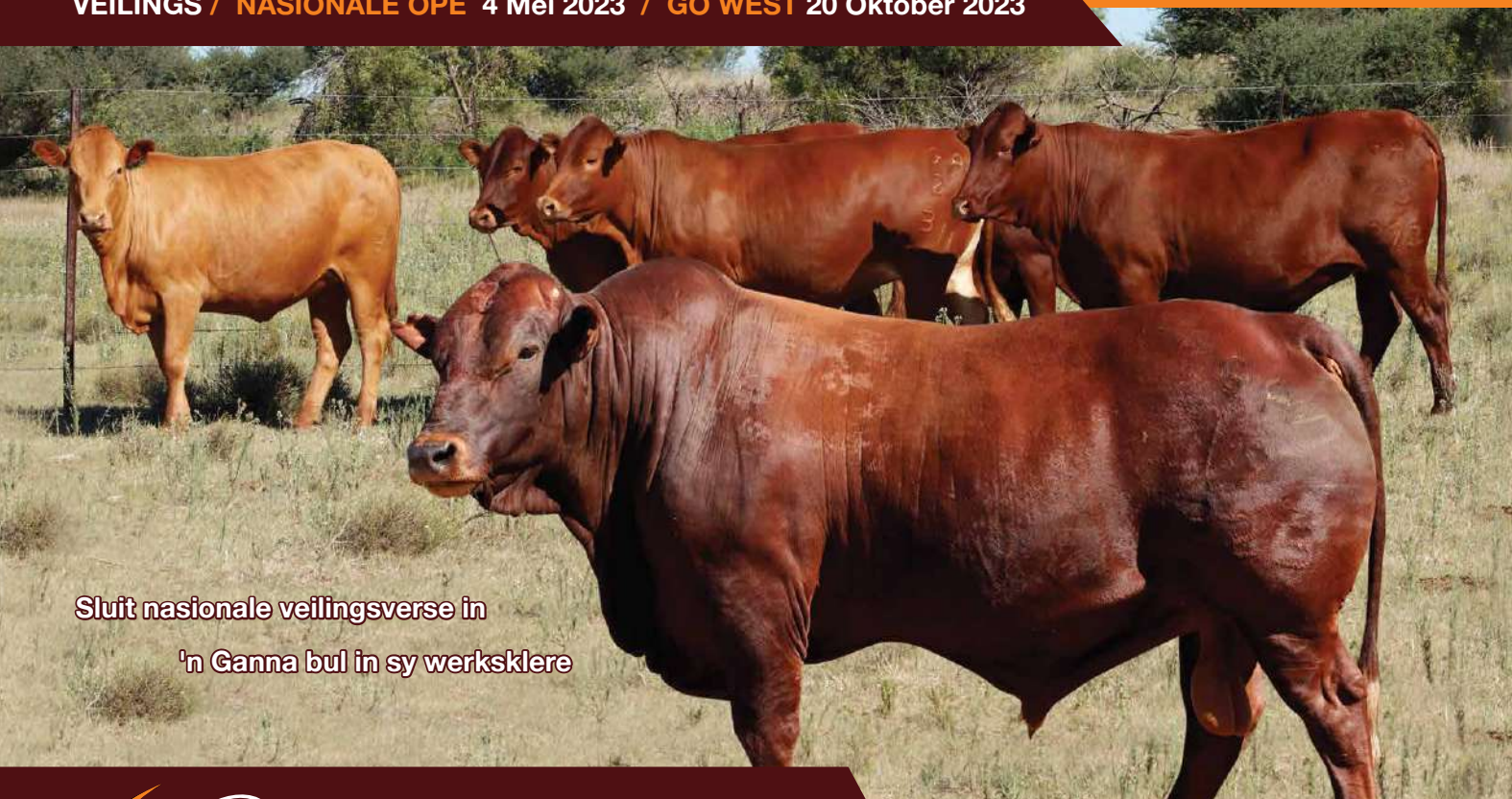
** 'n Weergawe van hierdie vertelling het eers in vryeweekblad.com verskyn.
Foto's: Anneliese Burgess*

"From the black lands, down through the loop, past the poplars up to the main road where Oupa planted the avenue, and then down that road, past the dip, to Diepkloof."

My pa, die Engelsman, wat altyd so die mooi Afri-Engelse dialek van die Oos-Kaap gepraat het waarvoor ek so lief is.

Ek het gevind dit werk net as 'n slaapsussingsmeganisme as jy spesifiek is met die details. Jy moet stadig stap en elke detail probeer onthou. Die aalwyne by Witdraai. Die irriterende

VEILINGS / NASIONALE OPE 4 Mei 2023 / GO WEST 20 Oktober 2023

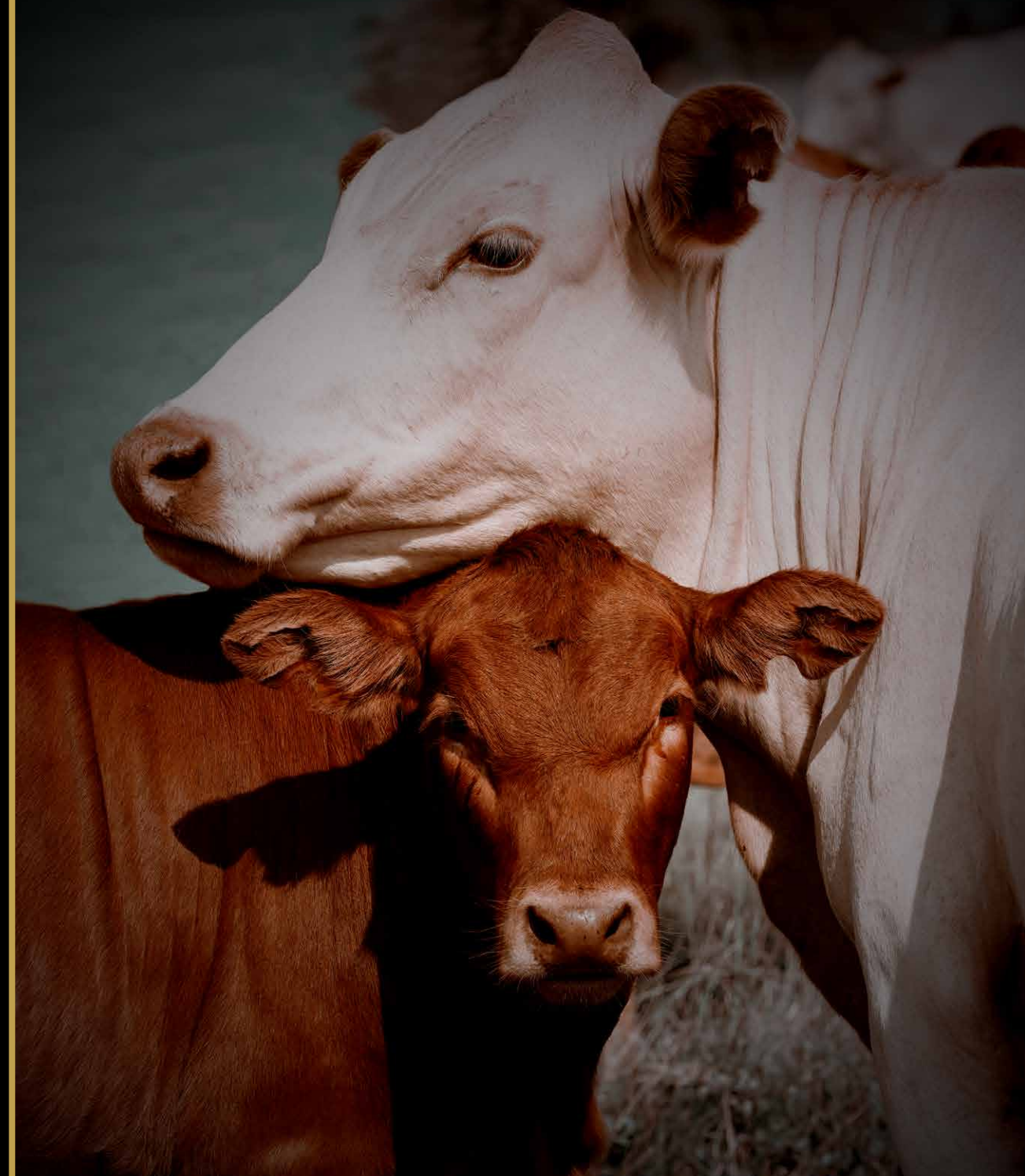
Sluit nasionale veilingverse in
'n Ganna bul in sy werksklere

GANNA AAR BOERDERY
MICHIEL VAN NIEKERK
Sel 083 269 8443 Epos giel@isat.co.za

GOUWSBERG TULI STUD

PRODUCTION SALE

Bronkhorstspuit Thursday, 1 June 2023

Cattle also for sale, directly from the farm

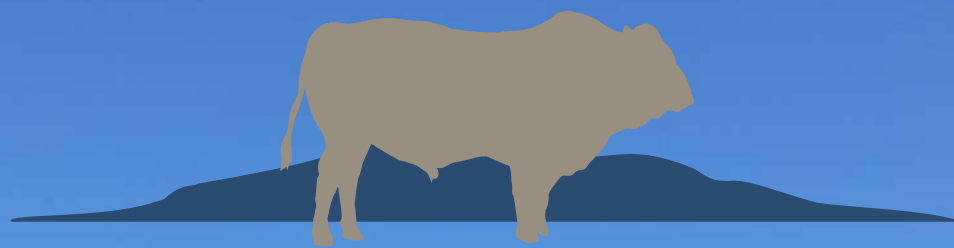
www.gouwsberg.co.za

WERNER GOUWS

C 082 853 4483

E werner@gouwsberg.co.za

f Gouwsberg Tuli Stud

ORANGEVIEW

Tuli Stud

Suffolk Farm Hopetown District Northern Cape

Contact Willem Pretorius at 083 226 5862 / willemoranje20@gmail.com

By Adria van Rooyen

Using *drones* to combat stock theft

Drones are a valuable tool for many industries and are likely to become increasingly prevalent in the years to come. As drone technology continues to evolve and improve, we can expect to see even more innovative uses for drones in the future.

In the 2020/2021 financial year, a total of 27,269 cases of stock theft were reported to the SAPS, which is a decrease of 1,731 cases compared to the previous financial year. The provinces with the highest number of reported cases were KwaZulu-Natal, Eastern Cape, and Limpopo. However, it is important to note that these statistics only represent the reported cases of stock theft, and the actual number of incidents may be higher.

Stock theft remains a significant issue in South Africa, particularly for rural farmers and communities who rely on livestock for their livelihoods. By providing farmers with a bird's-eye view of their properties and neighboring farms, drones can be a useful tool in detecting and preventing theft, and protecting valuable livestock. There are several examples of how drones have been used to combat stock theft in South Africa.

The Western Cape Department of Agriculture has been using drones to monitor and protect livestock on farms in the region. The drones are equipped

with thermal imaging cameras that can detect the body heat of animals, even at night or in dense vegetation. This allows farmers to quickly identify any missing or stolen animals and take action to recover them.

In Somerset-East, Eastern Cape, a group of farmers have formed a "drone squad" to combat stock theft in the region. The group was formed in response to a rising number of thefts of livestock, including cattle and sheep. The drone squad is made up of farmers from various properties in the area, who have pooled their resources to purchase drones and other equipment needed for surveillance. The drones are equipped with high-resolution cameras, which can capture images and video footage of the surrounding area. The group uses the drones to monitor their own properties, as well as neighboring farms, and to quickly identify any suspicious activity. If the drones detect any potential theft or criminal activity, the farmers can alert the police or take other measures to prevent the theft.

The drone squad has been successful in identifying and apprehending several stock thieves in the area, and has helped to reduce the incidence of theft. The group also provides training and support to other farmers in the area who are interested in using drones for surveillance.

In Limpopo, a farmer used a drone to track down and recover stolen cattle. After discovering that several of his cattle had gone missing, the farmer used his drone to search the surrounding area and spotted the stolen cattle on a neighboring property. He was able to recover the animals with the help of the police

Here are some ways in which drones can be used to combat stock theft:

Surveillance: Drones can be equipped with cameras and thermal imaging sensors to provide real-time surveillance of the area. Farmers can monitor their livestock and the surrounding area from a safe distance, and quickly identify any suspicious activity.

Quick Response: If suspicious activity is detected, drones can quickly be deployed to the location to investigate the situation. This can help farmers respond quickly to any potential threats and prevent stock theft.

Cost-effective: Drones can be a cost-effective way to monitor large areas of land. They can cover large distances quickly and efficiently, which can save farmers time and money in the long run.

24/7 monitoring: Drones can be equipped with night vision and other sensors that allow them to monitor the area around the clock. This can help to deter thieves who may be more likely to strike at night.

Evidence gathering: In the event that stock theft does occur, drones can be used to gather evidence that can be used in court. This can help to increase the chances of a successful prosecution and deter future theft.

Other uses on the farm

Drones are increasingly being used in precision cattle farming to improve the efficiency and productivity of livestock management. Using a drone can assist in reducing labour costs, getting more accurate results while saving time .

Monitoring herd health: Drones equipped with thermal or multispectral cameras can be used to monitor the health of the herd by detecting early signs of disease, such as changes in body temperature or abnormal behavior.

Mapping pasture quality: Detailed maps of pasture quality and biomass can be created, allowing farmers to optimise grazing patterns and ensure that their cattle have access to the best quality forage.

Livestock inventory management: Count and track livestock by drone, making it easier for farmers to monitor their herds and identify individual animals that may require attention, such as those that are sick or injured.

Fencing and infrastructure inspections: It makes it easy to inspect fencing and other infrastructure, identifying any areas that may need repairs or maintenance.

Water point management: Monitor water points, ensuring that they are functioning properly and that cattle have access to clean drinking water.

Predator management: Drones equipped with loudspeakers can be used to emit predator calls, scaring away potential predators. Some drones also have flashing lights or other features that can deter predators.

Can I fly a drone at night?

Drones can be equipped with thermal imaging cameras to monitor farms at night. These cameras detect the body heat emitted by animals, even in complete darkness, making them a valuable tool for detecting any missing or stolen livestock at night. Any animals that are detected by the camera will appear as a distinct, glowing image on the drone's screen.

In addition to thermal imaging cameras, farmers can also use other sensors and cameras that are specifically designed for night-time use. For example, low-light cameras and infrared cameras can provide detailed images and video footage even in very low light conditions. It's important to note that operating a drone at night can be more challenging than during the day, due to reduced visibility and increased safety concerns.

Is it difficult to fly a drone?

Using a drone can be relatively easy, but it also depends on the level of complexity of the task or operation you are performing. For basic flying and capturing photos or video footage, most drones come with intuitive controls and easy-to-use software. However, using a drone for advanced operations, such as aerial mapping or surveying, may require more specialised skills and knowledge.

Modern drones are typically equipped with GPS and other sensors that help to stabilize the drone in the air and provide accurate location data. This makes it easier to control the drone and keep it steady, even in windy conditions or when flying at high altitudes.

Most drones come with a remote controller that allows the pilot to control the drone's movement and camera. The controller

typically has joysticks and buttons that allow the pilot to fly the drone up, down, left, right, forward, and backward, as well as adjust the camera angle and take photos or videos. Some drones have obstacle avoidance sensors that help to prevent collisions, while others have follow-me modes that allow the drone to automatically track and follow a subject.

Licensing

The Remote Pilot Licence (RPL) is a legal requirement for anyone who wants to operate a drone for commercial purposes, including general usage on a farm such as aerial photography, surveying, mapping, and inspections.

To obtain an RPL, you must undergo theoretical and practical training and pass an exam administered by the South African Civil Aviation Authority (SACAA). The training includes topics such as aviation law, air traffic control procedures, human factors, meteorology, and drone operations. You will also need to demonstrate your piloting skills and knowledge of safe drone operation.

If you plan to fly a drone for recreational purposes only, you do not need an RPL, but you still need to follow the rules and regulations set by the SACAA, which include flying the drone below 120 meters, keeping it in your line of sight, and not flying it within 10 kilometers of an airport or any other restricted area. It is important to note that flying a drone without an RPL when required can result in fines, confiscation of the drone, and other legal consequences.

In summary, whether a drone is a good investment for a farmer depends on the specific needs and circumstances of the farm. It may be beneficial to consult with experts and conduct a cost-benefit analysis before making a decision. ■

Types and costs

There are several types of drones available in South Africa but fixed-wing drones and multi-rotor drones are the two types of unmanned aerial vehicles (UAVs) most suited for agricultural use. Each type has its own advantages and disadvantages.

Fixed-wing drones: Fixed-wing drones are designed to look and fly like airplanes, with a fixed wing and a propeller for forward motion. They can cover a larger area and stay in the air for longer periods compared to multi-rotor drones, making them ideal for large-scale mapping or surveying tasks. Fixed-wing drones are also more stable in windy conditions and can fly at higher altitudes, allowing them to capture high-resolution images and data. However, they require more space for takeoff and landing and cannot hover in one spot, making them less suitable for tasks that require hovering and precise positioning. These can cost anywhere from R30,000 to R200,000 depending on brand and features.

Multi-rotor drones: Multi-rotor drones, on the other hand, are designed to look and fly like helicopters, with multiple rotors that provide vertical lift and control. They are more agile and can fly in tight spaces and hover in one spot, making them ideal for tasks such as inspecting crops, spraying pesticides, or monitoring livestock. Multi-rotor drones are also easier to transport and set up, as they can take off and land vertically and require less space. However, they have a shorter flight time and are more susceptible to wind and weather conditions, which can affect their stability and image quality. These can cost anywhere from R15,000 to R100,000 depending on brand and features.

ALPHA & OMEGA

Alwyn Marx
083 448 7870

Harm Marx
087 550 1411

Gert Schmidt
084 941 1395

Email
alphaomegastoet@gmail.com

Follow us
f Alpha Omega Tuli Stud

PRODUCTION
SALE

24 May 2023 at 11:00 | Essex Farm, Burgersdorp

Agter elke boer...

Ons is almal bekend met die gesegde van "Agter elke suksesvolle man is daar 'n vrou wat hom steun" maar ons weet ook dat agter elke suksesvolle boer is n bekwame bestuurder of voorman. Hierdie jaar stel ons u graag voor aan Fani van Langlyf Tuli's en Jan van Wolhaarkop Tuli's.

Langlyf Tuli's

Mzwakhe Mlangeni (Fani)

Fani vertel, "Ek is in 1987 gebore en het deelyds en vakansies begin werk by Mnr Abel Rautenbach toe ek 13 jaar oud was. Ek het op vroeë ouderdom besef ek is lief daarvoor om met beeste te werk. Ek het skool verlaat op 15jarige ouderdom na my pa oorlede was en voltyds begin werk by Langlyf Tuli's.

Ek en Mnr Abel Rautenbach het eenmaal gaan beeste kyk toe hy my vra om die mooiste bulkalf uit te wys. Ek sê toe dit is R 02 80. Hy het saamgestem en hy was verbaas dat ek die oor kodes kon lees en was op daardie stadium die enigste werker (15 jaar oud) wat dit kon doen.

Die boerdery het baie diere van ongeveer 10 verskillende rasse ingekoop in die laaste 20 jaar soos die besigheid gegroei het. Ek het baie geleer van al die rasse in die laaste 19 jaar waar ek elke dag met hulle moes werk. Ons het enkele van daardie koeie langer as 1 of 2 seisoene gehou. Feitlik als was mettertyd verkoop of geslag as gevolg van:

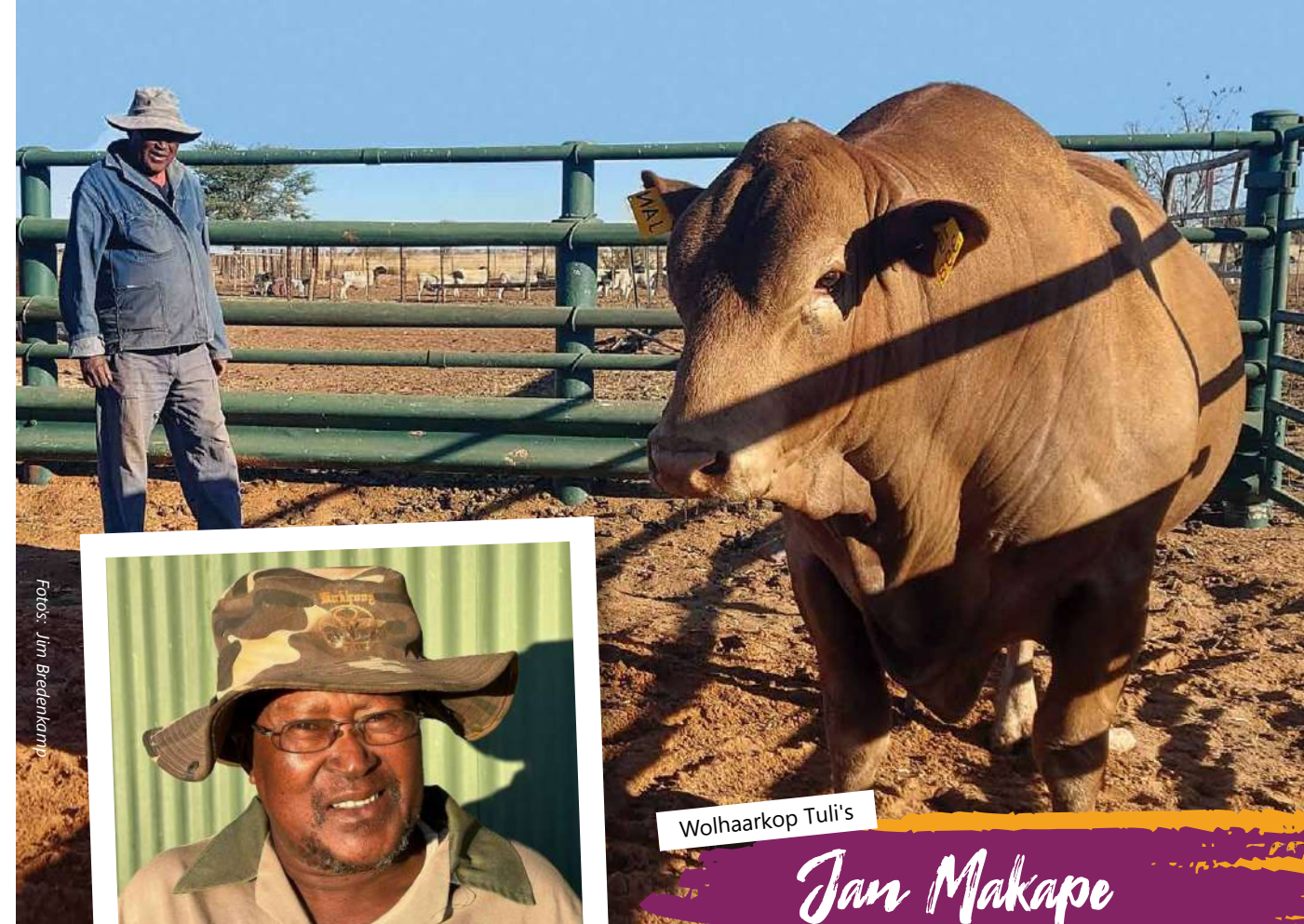
- Verse wat sukkel om te kalf.
 - Koeie wat oorgeslaan om te kalf, aborteer, hul kalwers laat vrek of koeie met swak moederseienskappe.
 - Draadkruipers en wilde diere wat ons tyd mors.
 - Diere wat maer word in die winter en spesiale aandag nodig het.
 - Diere wat vrek of swak word weens parasiete of enige siektes en dan behandel moet word wat ons tyd in beslag lê.
- Ek meld alle bogenoemde probleem diere aan en dring aan hulle moet gou moontlik geslag word.

Ek het self gesien hoe belangrik dit is om nie n bul te gebruik met n fout nie. Dit word oorgedra aan sy nageslag. Ek ken al die beeste op die plaas en help ook tydens seleksie van teelbulle deur inligting te verskaf oor goeie of swak eienskappe van moeders en grootmoeders van potensiële gebruiksbulle. Deur dit te doen vir die laaste 20 jaar boer ons nou baie makliker.

Ek hou van die Tulis want hulle is sterk beeste wat nie draad spring as ons hulle vasdruk in kampe nie. Ek hou van die feit dat Tuli koeie hulle kalwers by geboorte mooi oppas. Veral op eerste kalf verse sien mens 'n groot verskil. Ander rasse se moeders hardloop weg as ons kalwers by geboorte weeg en merk. Ons sukkel om weer die kalf by die koei uit te bring.

Wat vir my interessant is is die feit dat, maak nie saak watse ras ons gehad het nie en hoe swak eienskappe hulle gehad het nie, die nageslag van daardie koeie uit Tuli bulle was baie beter."

Albie Rautenbach vertel verder, "Fani was al op 23jarige ouderdom my plaas voorman/bestuurder. Hy het n ongelooflike aanvoeling vir beeste. Ek kan vir maande oorsee gaan en weet as ek terugkom is als op hul plek. Hy ken elke lieue bees op die plaas ouer as 4 jaar. (Daar is meer as 500). Hy ken ook die meeste jong diere. Al was hy baie jonger as al my ander werkers het ek in die verlede altyd lekker gelag as ek hoor hoe raas hy met hulle as hulle nie hul take reg uitvoer nie!" ■ (Saamgestel deur Albie Rautenbach)

Foto's: Jim Bredenkamp

Wolhaarkop Tuli's

Jan Makape

Jan is pas 65, maar het nog geen vooruitsig van moontlike aftrede. Sy redelike antwoord is net elke keer aan iemand wat dit durf waag vra is: Nou hoekom moet ek in die dorp gaan sit? Ek en ons Tuli's is baie bevoorreg om hom nog by ons te hê.

Jan het in 1982 by my pa begin werk as 'n jong algemene plaasarbeider. So vir die beste deel van twee-en-veertig jaar woon en werk Jan en sy familie by ons. Nadat die myn ons familieplaas, Wolhaarkop, gekoop het, het ons boerdery vir 'n paar jaar geswerf totdat ons in 2013 op Nelani kom vestig het. Sedert ons getrek het vanaf Wolhaarkop, woon Anna en die kinders in Postmasburg waar Jan hulle elke tweede naweek besoek. Die kinders en kleinkinders kuier wel gereeld tydens skoolvakansies by oupa op die plaas. Twee van hul dogters en verskeie van die uitgebreide familie werk by ons op die plaas en in die besigheid. Jan is 'n regte 'vader van vele', soos wat hulle baie van die familie se kinders ingeneem en groot gemaak het.

Jan is 'n ware plaasmens. Sy kennis van die veld, vee en die groter natuur is regtig bewonderingswaardig. As jong man het hy menige jong perd gewys waar Dawid die wortel gegrawe het. Verskeie jakkalse en rooikatte het hul rieme styf geloop wanneer hy hul spoor gekry het. Vroeër het ons baie gejag met buitelandse jagters en Jan het hom hier onderskei as gids, spoorsnyer en man wat die vel van 'n trofee (cape) met groot sorg en deernis kon voorberei. Min mense kan 'n skaap so netjies afslag soos Jan, hy laat dit kunstig vertoon.

Die voorreg van skoolgaan het hom verbygegaan. Hy mag dalk ongeletterd wees, maar is beslis geskool in die skool van die lewe. Deur die jare het Jan verskeie kursusse by die destydse Boskop voltooi, so van 'n bakkie, trekker, windpomp, draadspan en ander tegniese aspekte leer jy hom nie sommer iets nie. Later jare het hy ook sy bestuurderslisensie by Boskop gaan verwerf. Hier was glo nogal 'n paar prettige oomblikke met hom wat nog nooit eers 'n robot gesien het nie en nou

skielik Klerskdorp se spitsverkeer moes aandurf. Hy het wel 'n 2de kans 'n dag of wat later gekry en summier sy lisensie gekry. My vrou, Barendia, het hom geleer om sy naam te skryf en basiese syfers te lees. Met die basiese kennis wys hy gereeld foute uit met rekords van die bees wat ons geleerdes maak.

Hy is die man wat sorg dat elke kalf se geboorte noukeurig en betyds opgeteken word. Die kalf wat durf waag om met horings gebore te word, word deur hom onthoring dat dit lyk of dit 'n natuurlike poena is. Keuringstyd is altyd die interessantste die dag nadat die keurder weg is, dan word die regte foute of die gebrek daaraan druk bespreek. Oom Charl het lankal geleer om Jan en sy span ook te ken wanneer hy vlooi soek op ons bees. Meestal is die effe skewe neuse of ander moontlike foute lankal waargeneem.

Jan se aanvoeling vir die natuur bly sy sterkste bate. Meestal dink ek daar is nog genoeg weiding in 'n kamp, dan wys my daarop dat die diere reeds honger kry. Deur die jare het ons geleer om mekaar goed aan te vul en by mekaar te leer. Op sy oudag het hy nou begin om saam te praat oor ons groot passie, die verbetering van ons weiding. Ons wêreld se weiding is maar spesie-arm, daarom probeer ons alle maniere om die verskeidenheid van spesies te verbeter. Jan wys my gereeld daarop dat hy iewers 'n vinger-, borseltjie- of bloubuffelgras opgemerk het waar ons hulle nog nie gesien het nie.

Hy is die trotse eienaar van 'n paar Tuli's. Sy een koei, VAS160023, is 'n Hulpstamboek A dier, maar deesdae verskyn haar nommer trots by die vyfstêrkoeie op die genetiese verslag. Sy en haar nageslag is besig om diep spore te trap in Wolhaarkop Tuli's se storie. In 2021 het ons vir Jan, VAS190398, verkoop op die Go-West veiling. Jan was baie trots op sy naamgenoot.

Wat 'n voorreg om 'n mens soos Jan Makape as lojale vriend, assistent en mentor te hê. ■ (Saamgestel deur Jim Bredenkamp)

TIP TREE

Breeding for Enhanced
Profitability &
Genetic Progress

TT1204

ICP of
359 days
over
10 calves

TT1854

TT1862

TT2112

Son of TT1854

On offer at production sale

TT2147

Son of TT1862

www.tiptreefarm.co.za

Stephen Mains-Sheard

C 082 323 4286 E crosswayfarm@gmail.com f Tiptree Tuli's

8th

Production Sale

19 September 2023

Hobson & Co Sale Pens, Makhanda

AVONDALE

Tuli Stud

Breeding for

Fertility
and
Functionality

Dave Mullins 082 299 7953

mullins@isat.co.za

21st Annual Production Sale (Makhanda)

Tuesday, 19 September 2023

(8th Annual Production sale in association with Tip Tree Tuli's)

Is daar n silwerrant aan die donker wolk van *klimaatverandering* vir veeboere?

“Daar word 'n donker prentjie oor klimaatverandering en die landbou geskets. Nou vra is mens jouself die volgende af:

Is alles net “doom and gloom” of is daar ook 'n silwerrant aan hierdie donker wolk te bespeur?

Kan die negatiewe effekte wat voorspel word, deur beter boerderybestuur, boerderypraktyke en boerderytegnologieë versag word of is daar niks wat die veeboer daaraan kan doen nie?”

O ngeag of die leser 'n voorstander van klimaatverandering is of nie, is dit belangrik om notisie te neem van die klimaatkommeling wat die afgelope 30 tot 40 jaar voorspel is, wat uiteindelik waargeneem is en wat verder verwag word. In breë kan die voorspellings en nuutste wetenskaplike bevindings as volg opgesom word:

Daar is voorspel dat Suid-Afrika oor minstens die huidige geslag se leeftyd warmer gaan word. Die nuutste metings wys dat die gemiddelde jaarlikse temperatuur oor Suid-Afrika met sowat 1°C toegeneem het. Dit lyk dus of hierdie voorspelling besig is om bewaarheid te word.

Daar is voorspel dat die reënvalverspreiding en reënvalhoeveelhede gaan verander, met 'n verwagting dat die westelike gedeeltes van die RSA droër sou word en die ooste natter, en dat meer ekstreme weerpatrone verwag kan word.

Die nuutste wetenskaplike waarnemings toon 'n marginale afname in die reënval in die herfsmaande oor die sentrale en noord-oostelike dele van die RSA, maar die jaarlikse totale reënval het nie betekenisvol verander nie. Wat ook waargeneem is, is dat die gemiddelde getal reëndae per jaar oor die sentrale en noord-oostelike gebiede afgeneem het. As die totale reënval dieselfde gebly het, maar die getal reëndae het afgeneem, is dit logies dat die reënvalintensiteit moes toegeneem het en die natter periodes natter word en die droë tydperke droër. Dit lyk dus of die voorspelling van meer ekstreme weerstoestande ook realiseer. Daar is tans nie konsensus tussen wetenskaplikes oor die toekomstige veranderinge in die reënvalpatrone oor Suid-Afrika nie.

Die CO₂-konsentrasie in die atmosfeer het sedert die laat 1800's vanaf sowat 275 dele per miljoen (d.p.m.) na oor die 400 d.p.m. gestyg en dit styg steeds. Daar was in die geologiese geskiedenis van die aarde ook sulke hoë vlakke van CO₂ gewees, wat in terme van die huidige situasie irrelevant is. Wat relevant is, is dat ons nou in ons leeftyd weer sulke hoë vlakke bereik.

Daar is 'n geneigdheid by die mens om bostaande realiteite net in 'n slegte lig te sien. Daar is gewis 'n donker kant aan hierdie veranderings wat waargeneem word, maar daar is ook 'n silwerrant, wat vervolgens bespreek gaan word.→

Verhoogde CO2 -vlakke en die veeboer

Plante neem koolsuurgas op en gebruik dit tydens fotosintese vir groei en produksie. Koolstof, saam met waterstof en suurstof, maak sowat 96% van die droëmassa van plante uit. Daarom kan mens verwag dat met meer CO2 in die atmosfeer, plante beter sal groei en produseer. Die nuutste veldnavorsing dui op toenames van gemiddeld 17% in bogrondse plantproduksie en sowat 30% in wortelgroei as gevolg van die hoër atmosferiese CO2 konsentrasie op aarde.

Daar is 'n paar faktore wat die effektiwiteit van die verhoging in groei en produksie as gevolg van verhoogde CO2 in die atmosfeer, bepaal.

Die eerste faktor is die fotosintese tipe van 'n plant. Daar is drie tipes, te wete C3, C4 en CAM. Koelseisoen plante volg die C3 fotosintese pad. Dit sluit in bossies, struie, bome en koelseisoen grasse. Warm seisoen plante, soos tropiese grasse, volg die C4-tipe fotosintese proses. Sukkulente plante volg die CAM roete.

Die oorwig van veldnavorsing wys dat dit veral die C3-groep plante is wat deur die verhoogde CO2 konsentrasie in die atmosfeer bevoordeel word, terwyl C4-plante se respons minder as die helfte so goed is. Feit bly, verhoogde CO2 bevoordeel beide C3 en C4 plante se produksie. Dit staan as CO2-bemesting bekend.

Die tweede faktor wat 'n rol speel, is die beskikbaarheid van stikstof. 'n Tekort aan stikstof beperk die bemestingseffek van die verhoogde CO2-konsentrasie. Peulplante is gevolglik besonder gunstig geposisioneer om van die verhoogde atmosferiese CO2-konsentrasies gebruik te maak omdat hulle stikstof bind vir gebruik as voedselbron.

Derdens, die toename in die CO2-konsentrasie bevoordeel plante se waterverbruiksdoeltreffendheid (WVD). Koolsuurgas word via plante se geopende huidmondjies opgeneem. Wanneer die huidmondjies oop is, verloor die plant water aan die atmosfeer. Wanneer die koolsuurgaskonsentrasie in die atmosfeer hoog is, hoef 'n plant nie sy huidmondjies so groot oop te maak om dieselfde hoeveelheid CO2 te kan opneem nie. Die gevolg is minder transpirasieverliese en 'n toename in die plante se waterverbruiksdoeltreffendheid. Toenames in WVD van tussen 5% en 20% kom voor.

Wat is die *donker kant* van CO2-bemesting?

Koolsuurgas bevoordeel houtagtige plante, veral die peulplante. Daarom is bosverdigting en die uitbreiding van die gebiede waar bosverdigting voorkom die donker kant daarvan. Die South African Environmental Observation Network het dramatiese veranderinge in bosverdigting binne die Savanna-, Grasveld- en Fynbos-biome van Suid-Afrika oor die afgelope paar dekades waargeneem. Volgens hulle is die Savanna gebiede besig om na die aanliggende grasveldgebiede uit te brei, terwyl die bestaande savanna gebiede besig is om ernstige bosverdigting te ervaar. Trouens, dit is besig om in digte boskasies te verander wat ondeurdringbaar vir mens en dier raak. Hierdie veranderinge word selfs in die droër Savanna-gebiede waargeneem. Die grasvelde wat aan die Savanna-bloom grens, is besig om ingeneem te word deur bome en struie, en verander stelselmatig na Savanna. In die res van die grasveld vind verdigting van kleiner bosse en struie plaas, waarvan Slangbos baie bekend is. Selfs die droër grasveld-gebiede is nie uitgesluit nie. In dele van die Fynbos vind die verdigting van uitheemse indringerplante soos rooikrans, dennebome en wattels plaas.

Savanna en Grasveld verskaf na raming sowat 81% van die beskikbare weidingkapasiteit vanaf veld in die RSA (37% in die Savanna-bloom en 44% in die Grasveld-bloom volgens Mnr. Paul Avenant van die Departement van Landbou). Die bestuur van bosindringing is dus 'n baie groot prioriteit in hierdie gebiede vir die afsienbare toekoms. In die Savanna-gebiede word daar staat gemaak op wildboerdery om die bosverdigtingprobleem te bestuur. Die sukses daarvan is onder verdenking aangesien dit slegs die groter wildsoorte, soos olifante en renosters (die sogenaamde mega-struikvreter), is wat 'n beduidende onderdrukkende effek op bos het.

Wat is die *silwer kant* van CO2-bemesting?

Ons weiplante gaan as gevolg van CO2-bemesting en die beter WVD meer voer produseer, mits daar voldoende stikstof in die grond beskikbaar is. Prof Hennie Snyman se navorsing oor baie dekades het aangedui dat hoe beter grasveld se toestand is, hoe hoër is die N-inhoud van die bogrond. As mens dus in ag neem dat die voordeel van CO2-bemesting deur N-beschikbaarheid beïnvloed word, is dit belangrik om te sorg dat grasveld in 'n uitstekende toestand is. Hoe swakker die toestand van grasveld is, hoe laer is die stikstof-inhoud en hoe minder die voordeel van CO2-bemesting.

Snyman het voorts ook bewys dat die plantspesies wat in goeie grasveld domineer, 'n betekenisvol hoër waterverbruiksdoeltreffendheid het as grasse wat in swak veld voorkom. Hy het ook aangetoon dat die basale bedekking van goeie veld betekenisvol beter is as die van swak veld, met die gevolg dat die verdamping van water vanaf die grondoppervlakte verminder, wat meer water vir transpirasie tydens fotosintese beskikbaar stel, wat plantproduksie verder bevoordeel.

As mens dus die voordele van veld in 'n goeie toestand aan die voordele van CO2-bemesting koppel, dan raak die silwerrant van veldbewaring nog meer duidelik. Dit kan dus daartoe bydrae dat veld in 'n uitstekende toestand se weikapasiteit in die toekoms selfs beter kan wees as in die verlede.

Bosverdigting is 'n gegewe, maar die RSA beskik oor die nodige kundigheid en chemiese middels om hierdie situasie te bestuur, weliswaar teen 'n prys. Die prys wat ons gaan betaal vir geen beheer nie, is egter aansienlik hoër as die koste verbonde aan beheer.

Ekstreme weerstoestande en die veeboer

Die gemiddelde getal reëndae per jaar neem af, met 'n toename in reënvalintensiteit (meer intense reënstorms) en 'n afname in reënvalfrekwensie, met die nat periodes wat natter word en die droë tydperke wat meer intens droog word.

Wat is die *donker kant* ekstreme weerstoestande

Meer water wat afloop na die riviëre, minder water wat die grond binnedring, verhoogde water-erosie en meer intense droogtes.

Wat is die *silwer kant* ekstreme weerstoestande?

Die eerste silwerrant is die feit dat goeie veld beter weerstand bied teen grond-erosie. Hoe digter die veld se bedekking, hoe minder water loop weg en hoe meer water beland in die grond. Dus, solank die veld goed bedek is, hoef boere nie bang te wees vir intense reënstorms se effek op erosie nie.

Die tweede silwerrant is dat veld in 'n goeie toestand die risiko van droogtes verklein. Dr Mias van der Westhuizen se navorsing het gewys dat veld in 'n goeie toestand die beste beskerming teen droogtes bied. Byvoorbeeld, veld in 'n swak toestand in die sentrale Vrystaat het 'n 12 keer groter kans op voertekorte as veld in 'n goeie toestand. Netso, het swak veld in die droër Kalahari-gebiede 'n 4 keer groter kans op voertekorte.

Die derde silwerrant is dat dit moontlik is om pro-aktief vir droogtes te beplan en die nodige veranderinge aan die boerdery aan te bring sodat droogtes beter oorbrug kan word. Hierdie veranderinge moet in die goeie jare geïmplementeer word, sodat wanneer die droogte voorkom, die boere beter daarteen gebuffer is. Moenie glo nie, maar dit is moontlik.→

BREEDING REGENERATION

We steward climate resilient Tuli genetics in harmony with nature

CARROLL
CT
TULI

HERLU RAUTENBACH

www.carrolltuli.com | carroll.tuli@gmail.com | +27 72 392 6340 | Lichtenburg NW

Toename in temperatuur en die veeboer

Die nuutste wetenskaplike data toon 'n toename in die gemiddelde temperatuur oor Suid-Afrika van sowat 1°C.

Wat is die *donker kant* 'n toename in temperatuur?

Ons vee gaan aan meer hittestres onderhewig wees.

Wat is die *silwer kant* 'n toename in temperatuur?

Suid-Afrika se veebedryf besit die vermoë, tegnologie en teelmateriaal om vir diere te selekteer wat hitte toestande beter kan hanteer.

Die beste silwerrant is dat CO₂ bemesting en meer hitte-eenhede tot 'n verdere verhoging in plantproduksie behoort aanleiding te gee, mits daar voldoende water beskikbaar is. 'n Goeie voorbeeld hiervan is die navorsing van Prof Beatrice Conradie wat bevind het dat solank daar genoeg water in die grondprofiel beskikbaar is, verhoogde lugtemperatuur 'n positiewe effek op die produksie van lupiene gehad het. Soos reeds telkens genoem, is dit net veld in 'n goeie toestand wat hierdie silwerrant voldoende sal kan benut omdat die waterbalans van goeie veld beter as die van swak veld is.

Watch
this space!

Vivien

084 246 0268

vivianpeche@hotmail.com | Rietfontein, Potchefstroom

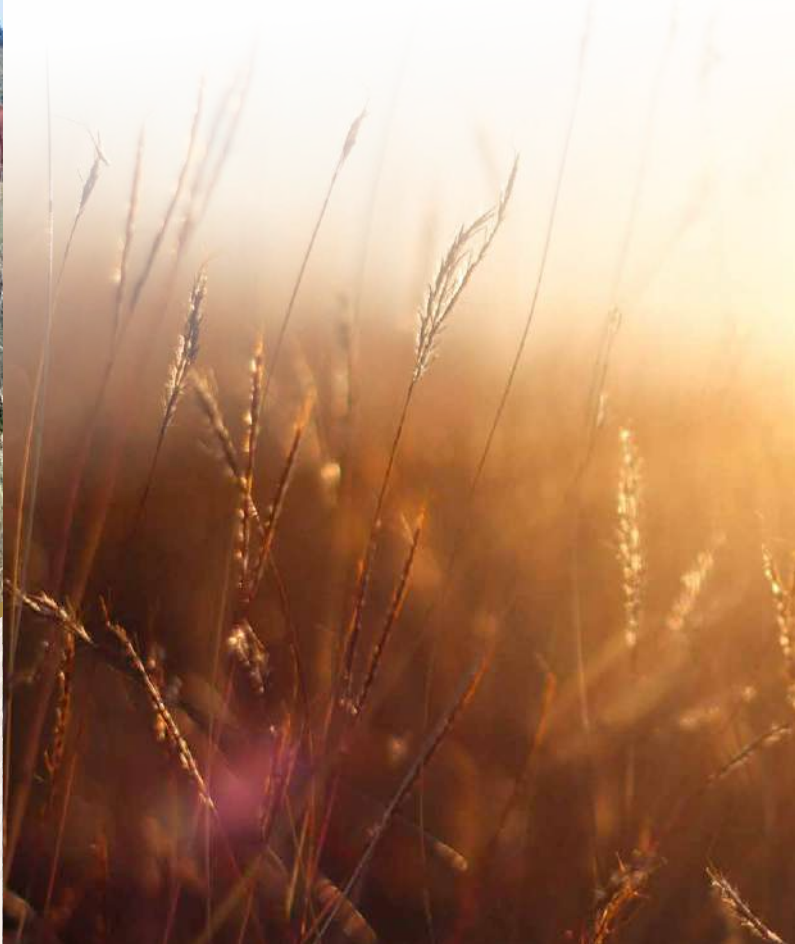
Sid

082 323 6506

Boodskap om huis toe te neem

Die RSA is 121miljoen ha groot. Daarvan is 91.3 miljoen ha natuurlike veld, 13miljoen ha bewerkte grond, die bewaringsgebiede beslaan 6.7miljoen ha, dorpe en stede okkupeer 2.6miljoen ha en die res van die oppervlakte word hoofsaaklik deur mynbou en ander aktiwiteite beset (Avevant, 2019). Die oorwig van ekstensiewe diereproduksie vind plaas vanaf die natuurlike weivelde, veral in die Savanna-, Grasveld- en Karoo-biome (wat gesamentlik 93.5% van die lande se totale veldweidingkapasiteit verskaf). Dit is belangrik dat veeboere kennis neem van beide die donker kant van klimaatsverandering, maar ook die geleenthede wat dit bied en hoe hulle sal moet aanpas. Die volhoubaarheid van veeboerdery vanaf veld gaan veral op twee pilare gebou word, te wete die verbetering van die toestand van die Suid-Afrikaanse weivelde (veldverbetering en veldherwinning) en die beheer van bosverdigting en -indringing. Dit gaan aanpassings, kreatiwiteit en innovering van die Suid-Afrikaanse veeboer verg. Prof Leon C Megginson, die outeur van *Small Business Management: An Entrepreneur's Guidebook*, het die volgende te sê:

“ *It is not the strongest or the most intelligent who survive but those who can best manage change.* ”

ZooOmics offers a wide range of cattle genetic services.
DNA sequencing, Fragment analysis, Mass Spectrophotometry, qPCR.

ZooOmics™ is the animal genetics division of inqaba biotec™ (est. 2002) and has been dedicated to providing accurate genetic tests and exceptional client service for over a decade to sub-Saharan Africa.

 071 493 21 37 www.ZooOmics.com E-mail: info@ZooOmics.co.za

 www.facebook.com/ZooOmics www.instagram.com/ZooOmics

We mean business!

Leslie & Kevin Cook

Cell 076 617 6471 Cell 082 806 4146 Email leslie@ameliatulis.co.za
Tuli National Open Thursday, 4 May 2023 | Go West Auction Friday, 20 October 2023

Deur **Alwyn Marx**

Tuli teler, Alpha & Omega Tuli's

Die Alpha & Omega *reis*

My liefde vir beeste het eintlik al as jong seun voor ek skool toe was ontstaan. My pa het in daardie jare 'n Simmentaller stoet gehad en hy het sy beeste altyd vir die omliggende dorpe se skoue ingeskryf. Ek kan onthou dat die eerste prentjies wat ek geteken het nie stokmannetjies was nie maar van bulle wat skou toe gaan. My gunsteling tydverdryf as kind was om die werkers te help om die bees voor te berei vir skou. Ek kan nog baie van die bulle se name onthou en hoe die werkers gestry het oor wie se bulle die beste was. Dit was ook altyd lekker om te luister as my pa met die ander deelnemers en beoordelaars oor die bees gesels veral as hulle deur die skouring beweeg. So het ek van kleins af sonder dat ek dit besef het baie geleer oor hoe 'n bees moet lyk en dit het instink geraak om hulle altyd met mekaar te vergelyk. My pa het later oorgeslaan na 'n Santa Gertrudis stoet en ons het toe al verder met die beeste gaan skou en deelgeneem aan die LNR se prestasietoetsklasse.

'n Hoogtepunt was seker toe my pa se bulle vyf eerste plekke en 'n tweede plek behaal het op die Santa Gertrudis wêreldkongres in 1990 in Johannesburg. Daar het die dag van die beste bulle uit van die bekendste stoeterie uit Amerika en Australië deelgeneem. My pa het toe daar ook die geleentheid gekry om een van die ingevoerde bulle Kubecka 888 op die veiling na die tyd te koop wat seker een van die bekendste Santa bulle in die bedryf geword het.

In 1992 ontstaan daar toe 'n droogte wat vir paar jaar sou duur. Daar was later letterlik geen gras meer nie en net paar bossies waarop die skaap moes oorleef. Omdat ons so op die grens van die Karoo boer en primer skaapboere is moes my pa ver weiding vir sy bees gaan soek. My pa het 'n neef Andries Marx in Elliot gehad wat kon help en ander boere soos Gert Laubcher tot so ver as Oudtshoorn het veld beskikbaar gehad. Die droogte het lank aangehou en in 1999 was my pa na 'n moeilike besluit genootsaak om al die bees te verkoop. Dit was 'n hartseer dag vir ons almal. Die veld het weer na goeie reën herstel en my pa het toe met speenkalwers gespeekuleer wat eintlik baie goed gewerk het saam met die skaap in ons klimaat en veldomstandighede. Ek het in 2002 saam met my pa begin boer en ons het besluit om dalk weer paar koeie aan te skaf maar was onseker oor die ras. Ons het besef dit moet 'n kleiner raam bees wees wat meer aangepas sal wees in droë omstandighede.

Ons het raad gevra vir wyle Stefan van Wyk wat betrokke was met keurings en rasadviseurende hoedanighede by verskeie rasse. Hy het genoem dat hy onlangs betrokke geraak het by die Tuli's en dat hy dink dit is die ideale ras vir ons omstandighede.

Hy het genoem dat hul mediumraam en fyner beenstruktuur ideaal is vir ons berge en Karoo tipe veld. Ons was ook opgewonde om te verneem dat dit 'n egte Afrikaras is en grotendeels poenskop.

Die grootste probleem was toe om Tuli koeie in die hande te kry. Dit was op daai stadium nog 'n onbekende ras en die meeste boere het nog aan hul Tuli kuddes gebou. Stefan bel ons toe eendag en sê daar is 'n uitverkoop van die Tuli kudde van wyle Wallace Potgieter in die Vrystaat. My pa vra toe vir Stefan om te kyk of hy vir ons paar goeie koeie en 'n bul daar kan kry. Hy laat weet ons toe later dat hy 23 dragtige koeie en 'n bul in die hande kon kry. Ons was baie opgewonde maar ook bietjie skepties toe die koeie van verskillende kleure by ons afklim.

Die koeie het sommer dadelik gelyk of hulle nog altyd by ons op die plaas was en geen tekens gewys dat hulle sukkel om aan →

Fertile, Profitable Veld Cattle

Ons eerste Tuli koeie begin kalf

te pas nie. Ek het nie eintlik gedink aan stoetteling nie maar toe die koeie almal twee jaar in 'n ry kalf en ek sien hulle maak hul kalwers maklik groot het die idee by my opgekom. My pa het eers nie weer kans gesien vir 'n stoet nie maar ek kon hom later oortuig.

Ek het toe navraag gedoen en so by oom Stephan en tannie Carmen Welz uitgekom wat die Tuli kantoor op daardie stadium uit hul huis bedryf het. Tannie Carmen het vir my van die inligting wat op daardie stadium beskikbaar was aangestuur en my baie van die bloedlyne en verskillende kuddes vertel. Ek het gelukkig nog die koeie se oorspronklike registrasiesertifikate gehad en ek kon toe baie van die koeie weer as hulpstamboek A registreer.

“Op daardie stadium het ons twee plase gehad naby Knapdaar treinstasie met die name Alpha en Omega. Ek het gedink dit klink na 'n gepaste naam vir hierdie wonderbees in my oë. Vandaar toe die ontstaan die Alpha Omega Tuli Stoet in 2004.”

So het dit toe gebeur dat daar van die beste tye en ervarings van my lewe aangebreek het. Die opwinding om die verskillende telers met hul verskillende kuddes te ontmoet en om goeie genetica te gaan soek. Ons het baie kilometers afgelê en mense ontmoet wat lewenslange vriende geword het. Die ervarings en staaltjies sal te veel wees om in een artikel te noem en mens kan eintlik 'n boek skryf. Ons was verras om te hoor dat die naaste telers Koot en Jan van der Walt van Rits Tuli's nie ver van ons naby Venterstad geboer het. Ons het toe oor en weer gekuier en mekaar se beste besoek. Oom Koot sê toe eendag ek kan ses van hul beste verse uitsoek in ruil vir my bul wat ek toe al twee jaar gebruik het. Dit het my perfek gepas en ek sal hul ewig dankbaar wees dat hul altyd van hul beste genetica aan my beskikbaar gemaak het. Ons het ook toe vir Russel Clark en sy gesin van HBH Tuli's ontmoet en so het 'n goeie vriendskap ontstaan. Ons het baie bulle by mekaar gekoop en van my interessantste gesprekke oor beesteling en bestuur oor die algemeen het plaasgevind as ek en Russel saam na kursusse of vergaderings gery het. In my oë is Russel 'n legende as dit kom by die stoetbedryf en het hy diep spore getrap nie net in sy eie kudde nie maar ook in die rigting waarin SA Stamboek oor die jare beweeg het. Om met so iemand skouers te skuur en by te kon leer is 'n geleentheid wat nie almal kry nie en waarvoor ek dankbaar is.

Op daardie stadium het William Biggs van Great Karoo Tuli's en oom Ron en Rikus van der Merwe van Westfront Tuli's ook met hul stoeterie begin en tussen ons was dit 'n redelike

moeilike taak om beskikbare geregistreerde diere te kry. Dit het ook gemaak dat veilingpryse die hoogte ingeskiet het. Oom Vincent Beukes van Mabula Tuli's het ook baie van die beskikbare diere in die Noorde opgekoop. Ons het toe later die geleentheid gekry om op die uitverkopings van oom Piet Smit, Tom van Rensburg en dr. Hercu van Niekerk en later ook by William Biggs, Wilna Ackhurst en wyle oom Stephan Welz van hul goeie genetica te kan bekom. Oom Dave Mullins was ook so gaaf om eendag vir ons die geleentheid te gee om twee koeie by sy kudde uit te soek toe ons op 'n slag 'n bul by hom gaan koop het.

Een van die eerste bulle wat ek gekoop het saam met Johan van Rijswijk van Eira Tuli's op die gekombineerde veiling van Dr Hercu, oom Stephan en Wilna Ackhurst was H03 73 (Dagha) wat 'n baie goeie invloed in beide ons kuddes gehad het. Ek sal nooit vergeet hoe bekommerd ons oor die bul was toe ons verby Bethlehem in ysige reënweer gery het met die oop bulwa nie. Gelukkig het hy die rit goed gevat en baie goeie kalwers in die daaropvolgende jare opgelewer. Daar is nou nog van sy dogters in die kudde wat baie goed presteer.

Op 'n latere geleentheid het ons dr Hercu weer besoek en tussen sy speenkalwers 'n besonderse bulletjie gesien. Ek het nog vir my pa gesê ek hoop ons kan die bulletjie eendag koop. Min het ek geweet dat dit toe wel sou gebeur toe ek en Russel Clark van HBH Tuli's en Leslie Cook van Amelia Tuli's vir H05 89 (Buffel) op dr. Hercu se uitverkoop gekoop het. Nog minder het ek geweet hoe goed hy sou uitdraai en watter impak hy sou hê in baie Tuli kuddes. Dit was 'n voorreg om so 'n bul te kon gebruik. Ek en Leslie kon ook oor die jare baie genetica uitruil. Nog 'n persoon wat ek graag sal wil uitsonder is oom Arthur Schulze wat in my oë 'n baie goeie oog vir 'n bees het. Hy het vroeër jare 'n ingevoerde bul met die nr BG 96 92 (Afrika) gebruik wat ook sy merk in baie Tuli kuddes gemaak het. 'n Groot deel van sy Burowill kudde kom uit die bloedlyn en ek was baie dankbaar die dag toe hy my die geleentheid gee om sy hele kudde te kon koop.

Ek het ook baie goeie herinnerings saam met die Rautenbach broers Albie en Cornelis van Reitz en kon ook oor die jare van hul goeie genetica in my kudde gebruik en doen nogsteeds. Eendag kuier ek en Johan van Rijswijk daar by hulle na 'n keuringskursus en ons ry die volgende oggend deur hul bees. Johan of Rysie soos ons hom noem se maag was heel oggend nie lekker nie en Albie ry soos altyd baie vining oor die walle van die kontoere tot Rysie dit nie meer kon hou nie. Hy moes toe hardloop om betyds agter 'n kraalmuur te kom en gelukkig het Cornelis koerantpapier byderhand. Hy was skaars agter die muur toe hoor ons hom gil. Hy het toe mooi langs 'n swerm bye gaan sit en moes toe so met sy broek op die enkels 'n hele ent verder hardloop om sy ding te gaan doen.

Die geleentheid het hom toe ook later voorgedoen om betrokke te raak by die genootskap se werksaamhede en dit was 'n verdere leerskool. Ons het in 2008 'n bemarkingskomitee gestig en dit was my taak om die eerste Tuli joernaal die lig te

laat sien. So moes ons toe ook die Nampo stalletjie vir baie jare daarna beman. Ek dink nie ek kan tel sover soos die aantal mense wat ek op Nampo ontmoet het nie. Baie van hulle is vandag nog ons vriende en daar kon mens leer wat die behoeftes is van beesboere in Suid Afrika.

Later het ek as deel van 'n groep keurders Zambië besoek om nuwe telers te besoek en hul beeste te keur. Dit was 'n wonderlike ondervinding om die land te sien en ook om die telers daar te ontmoet. Ek sal nooit vergeet hoe Werner Gouws van Gouwsberg Tuli's my gesmeek het om saam met hom te “bungee jump” net nadat ek 'n groot buffet ontbyt genuttig het by die Royal Livingstone hotel nie. Nie iets wat ek onder normale omstandighede sou doen nie maar 'n onvergeetlike ondervinding.

Ons het ook daarna keurings gedoen by Bossie Coetzer en Volker Rugheimer in Namibië. Dit was ongelooflik om te sien wat die Tuli in sulke droë omstandighede kon doen en hoe goed hulle hul kondisie kon hou. Ek dink ons kan almal gaan leer by die Namibiërs oor beesboerdery in die algemeen. Ek dink hul is ons veral voor met die meting van gras geproduseer vir verskillende reënare en wat die koeie se produksie ooreenkomstig is.

Na 'n hele paar produksieveilings op die plaas en met 'n al groter behoefte vir Tuli bulle in ons omgewing het ons besluit om vir Gert Schmidt wat al 'n geruime tyd van ons bulle gebruik te nader om in te koop by ons stoet. Dit gee ons nou die geleentheid om 'n groter kudde te bou en ons seleksie uit meer koeie en vanaf verskillende veldomstandighede te kan doen. Saam met Gert het ons nou ook vir Volker Rugheimer van Namibië genader om die stoet tot daar uit te brei. Aangesien ons nie meer bulle kan uitvoer agv die onlangse bek en klou

uitbrake nie hoop ons om so in die vraag daar te voorsien. Die eerste embryo kalwers het die seisoen aangekom en ons is baie opgewonde oordie toekoms van die Tuli in Namibië.

BKB het ons onlangs genader om die eerste beeskudde te word wat deur hul DHs stelsel ontleed gaan word deur behulp van hul RFID tags en skale. Dit gaan vir ons sekere uitkomstige gee bv waarvan een is om te bepaal hoeveel gram 'n koei per jaar vir jou produseer vir elke kg wat sy gemiddeld deur die jaar weeg. Dit gaan plaasvind in elke ouderdomsgroep waar ons dan wil bepaal watter koeie dit tot op 'n gevorderde ouderdom kan volhou. Daar gaan later dan ook 'n direkte koste per koei aan gekoppel word om te bepaal wat die direkte koste van die produksie is.

Danksy die Tuli het ons paaie ook met die van oom Charl van Rooyen gekruis wat op 'n gevorderde ouderdom van 86 nogsteeds die land platry om nuwe telers te besoek en om keurings te doen. Dit sal nie maklik nagedoen kan word nie en as daar nog sulke mense by ons ras betrokke kan raak is hy in goeie hande.

Waar die Tuli vroeër jare 'n onbekende ras was sien jy al meer Tuli's langs die paaie waar mens ry. Veral in die droë streke of dele wat nie bekend is vir beesboerdery nie. Al meer boere praat oor die Tuli en mens hoor baie positiewe dinge. Die Tuli gaan nog diep spore in Suid Afrika trap veral in omstandighede waar kostes weghardloop en diere al meer van die natuur afhanklik word. In hierdie opsig is die Tuli 'n skat van Afrika wat ten alle koste en moeite bewaar moet word vir ons kinders wat dalk al hoe meer van die natuur afhanklik gaan wees. Ek is dankbaar vir die lewe wat die Tuli vir my geskep het en sien uit na dit wat nog voorlê. ■

**Lekkerdroom
TULI**

Lucas & Petro Robertson

E-pos lekkerdroom@gmail.com

Sel 072 614 4403

Caledon

Voerkraalafronding van vleisbeeste

Met die moeilike ekonomiese toestande wat die vleisbeesprodusente tans beleef sal hulle alles in hul vermoë moet doen om insetkoste te verlaag, maar sal ook vleis meer doeltreffend moet produseer.

Een van die mees doeltreffende wyses waardeur die kommersiële vleisbeesprodusent sy wins op 'n gegewe oppervlak grond kan verhoog, is deur die verhoging van die massa vleis geproduseer per hektaar. Voerkraalafronding bied hier 'n baie goeie opsie om sodoende ook verdere toegevoegde waarde by te voeg voor kalwers bemark word.

Die rol van bestuur in suksesvolle voerkraalafronding:

Die volgende aspekte moet ingedagte gehou word:

- ✓ 'n Swak bees kan nie reg gevoer word nie.
- ✓ Korrekte voermengsels vir elke bestuursomstandigheid is noodsaaklik.
- ✓ Die korrekte voorafbehandeling van diere asook prossiëring tydens aanvang van voer periode is soos 'n versekerings polis.
- ✓ Gebruik van regte tipe van groeistimulant verbeter groeitempo en voeromset.
- ✓ Prysmarge en voermarge situasies beïnvloed winsgewendheid.

Van die totale voerkraalkoste, maak die aankoopprys van die kalf en die direkte voerkoste omtrent 88 % uit. Dit is moeilik en feitlik onmoontlik om 'n te hoë insetprys te betaal en staat te maak op goedkoop voerinsette.

Daar is vier verskillende voermarge/prysmarge senarios. 'n Positiewe aankoopsmarge/positiewe voermarge is die ideale scenario. In die geval is daar 'n verhoogde vraag na kalwers, wat lei tot hoë speenkalfpryse en meer toetreders tot die mark.

Enkele riglyne wat die beesboer ingedagte moet hou by die voer van sy diere is die volgende:

- ✓ Voerkrip ontwerp moet sodanig wees dat dit maklike toegang verseker aan beide die bees wat daaruit moet vreet asook die persoon wat die diere moet voer. Kripspasie per bees moet wees van 15-20 cm.
- ✓ Onthoring diere reeds op 'n vroeë stadium, ±3-5 maande ouderdom, sodat die diere nie mekaar pla wanneer hulle vreet nie. Horings bring ook veral tydens die uitlaai na die mark baie probleme met kneusings wat groot finansiële verliese kan meebring.
- ✓ Kraal oppervlak aan diere moet wees tussen 10-15 m² per bees met voldoende helling vir die afloop van water.
- ✓ Area voor voerkrip moet ook sodanig toeganklik wees dat die bees nie belemmer moet word in sy vermoë om voldoende voer in te neem nie.
- ✓ Gedurende droë wintermaande kan daar meer diere in die kraal aangehou word om die kraal effens nat te hou van die mis en urine. Stof, veral in winderige toestande, belemmer die groei en prestasie van diere en lei ook tot 'n toename in voorkoms van long siektes.

Hier sal jy jou voerkraalkapasiteit uitbrei, alle tipes kalwers voer en die beste beskikbare roumateriale gebruik.

By 'n positiewe aankoopsmarge/negatiewe voermarge sal jy vleis goedkoper kan koop as wat jy dit kan produseer. Met die senario sal 'n voerkraal poog om swaarder kalwers te koop, voorkeur gee aan tipes wat vroegryp is, die voerperiode verkort, probeer om voerkoste te verlaag en na alternatiewe energie- en proteïenbronne beweeg.

Met 'n negatiewe aankoopsmarge en positiewe voermarge kan jy goedkoper vleis produseer as wat jy dit kan aankoop. Hier sal jy prestasiegedrewe wees, poog om ligter kalwers te koop, medium- tot laatrypdiere verkies, die voerperiode

verleng en die speenkalfprys verlaag.

Die slegste senario is 'n negatiewe aankoopsmarge en 'n negatiewe voermarge, waar daar 'n verlaagde vraag na speenkalwers en die speenkalfprys baie laag is. In die geval moet kalwers baie selektief gekoop word. Insetkoste moet gesny en voerkraalkapasiteit moet verminder word of daar moet uit die bedryf beweeg word.

Voeding:

- ✓ Die voer van pasgespeende kalwers is 'n algemene praktyk. Daar is egter 'n paar maatreëls wat getref kan word om te verseker dat die kalwers nie onnodige onder stres toestande swak presteer nie.
- ✓ Implanter diere op 3-5 maande ouderdom met 'n groei stimulant. Word nie aanbeveel vir teeldiere nie.
- ✓ Indien prakties moontlik kan van die kragvoer mengsel wat in die voerkraal gevoer gaan word reeds voor speen, ±3-4 weke, aan die kalwers gevoer word.
- ✓ Stel die kalwers vroeg reeds bloot aan 'n voerkrip. Dit verseker dat voerkraal toestande nie te vreemd is wanneer die kalf in die kraal geplaas word nie.
- ✓ Waar diere wel dadelik kraal toe kom moet voldoende ruvoer van redelike tot goeie kwaliteit voorsien word. Die gee van skoon drinkwater is ook noodsaaklik.→

Van die totale koste aangegaan om 'n dier suksesvol af te rond beslaan die koste van die voer ongeveer 75%. In die voer alleen weer is die graan of energie gedeelte ongeveer 72% en die konsentraat beslaan 17%.

Omdat voerkoste 'n groot deel uitmaak van die koste aan die dier is dit dus noodsaaklik dat die voorsiening van voer aan die dier sodanig is dat maksimale groei daaruit verseker sal word.

Die volgende dien as riglyne waarmee diere doeltreffend aangepas en afgerond sal word in voerkraal omstandighede.

Dae	Voeding
0 - 14	Voerkrag voer mengsel vry keuse met goeie kwaliteit ruvoer vry keuse beskikbaar as lang hooi. Vir die eerste 3 dae kan 'n gedeelte van die ruvoer bo-op die kragvoer gevoer word. Waar van volledige mengsels, ruvoer ingemeng saam met graan en konsentraat, gebruik gemaak word hoef slegs vir die eerste 7 dae ruvoer addisioneel beskikbaar gestel word.
15 - 110	Met cafeteria stelsel kan die hoë kwaliteit ruvoer vervang word met laer kwaliteit ruvoer. Diere sal onder die omstandighede self 'n keuse maak oor watter voer komponent ingeneem sal word. By volvoer stelsel kan die aparte ruvoer verwyder word na 7 dae.

NB: Hou die diere se mis dop. Te stywe mis dui daarop dat die diere nog te veel ruvoer vreet en nie voldoende aangepas is nie. Verminder die gras of gebruik laer kwaliteit ruvoer. Te pap mis dui aan dat die diere te vinnig begin kragvoer vreet. Verminder die hoeveelheid voer wat aan die diere gevoer word tot ongeveer 85% van vrykeuse inname en wanneer normaal kan weer na vrykeuse beweeg word.

Baie belangrik is dat die diere te alle tye toegang moet hê tot skoon, koel drink water. Maak waterkrippe weekliks skoon die winter en elke 3de dag in die somer. Die meel wat aan die bees se bek sit en in die water beland laat raak die water suur en vrot.

Aanwending van Molatek Beesvet 33+

Melassemeel kan met groot voordeel tot vlakke van 8% ingesluit word in vetmestings rantsone met Beesvet 33+. Dit vervang dan 6% van die graan komponent en 2% van die ruvoer komponent. Die kombinasie van suiker (melasse) en stysel (graan) gee 'n sinergistiese effek wat voerbenutting verbeter, met ander woorde die bees het minder voer nodig om een kg massa toe te neem. Dus beter winsgewindheid vir die voerkraal. Om hierdie voordeel te benut moet daar 'n melasse vlak van 10-12% in die voerkraal rantsoen wees afkomstig van Beesvet 33+ en Melassemeel.

"Backgrounding" waar veral ligte kalwers vanaf speen op veld uitgroei tot gereedheid vir die voerkraal bekamp produksieverliese wat gewoonlik gepaard gaan met swak aanpassings.

Verskaf 1% - 2% van liggaamsmassa van 'n Molatek Beesvet 33+ graanmengsel op die veld om kalwers gewoond te maak aan die voerkraal dieet.

Kalwers kan ook tydens "backgrounding" klaar geprosesseer word. Mieliereste op die land, veral waar mielikoppe nie opgetel is nie, kan effektief met 'n produksielek soos Molatek Meester 20 benut word in 'n "backgrounding" stelsel. ■

LEKAANVULLINGS OM JOU DIERE IN TOPKONDISIE TE HOU

Molatek bied 'n wye reeks produksie- en onderhoudslekkie en -blokke geskik vir 'n verskeidenheid van toestande en verskillende tipes en gehalte weidings. Hierdie produkte is 'n ekonomiese bron van proteïen-, fosfaat-, energie-, mineraal- en spoormineraal-aanvullings en is geformuleer om aan jou beeste se voedingsbehoefte te voldoen.

Ons konsentraat, Lick Mix 87, kan saam met beskikbare grondstowwe op die plaas gebruik word om produksie- en onderhoudslekkie vir jou unieke behoeftes te meng.

Ons klaargemengde beeslek- en -blokprodukreeks sluit die volgende in:

Proteïenonderhoud

- Proteïenlek 40
- Dryveld 46
- Wenlek 50
- Kondisielek
- Winter Block 40
- Multi Block 28

Fosfaatonderhoud

- Foslek
- Fosblock

Produksie

- Meester 20
- Elite Block

TOPKONDISIE- AANVULLING

Vir meer inligting oor Molatek se spesifieke voere en dienste, kontak:
RCL FOODS: www.rclfoods.com • MOLATEK: +27(0)13 791-1036
www.molatek.co.za | molatek@rclfoods.com

Konsentraat: RSA: Lick Mix 87 Reg. Nr. V19783.
Namibië: Lick Mix 87 Reg. Nr. N-FF2663.

Onderhoudslekkie: RSA: Proteïenlek 40 Reg. Nr. V16048, Dryveld 46 Reg. Nr. V20820, Wenlek 50 Reg. Nr. V12086, Kondisielek Reg. Nr. V17730, Foslek Reg. Nr. V16059, Meester 20 Reg. Nr. V5971
Namibië: Proteïenlek 40 Reg. Nr. N-FF1408, Wenlek 50 Reg. Nr. N-FF0674, Kondisielek Reg. Nr. N-FF1515, Foslek Reg. Nr. N-FF1407, Meester 20 Reg. Nr. N-FF0667

Blokke: RSA: Winter Block 40 Reg. Nr. V22501, Multi Block 28 Reg. Nr. V22503, Fosblock Reg. Nr. V22502, Elite Block Reg. Nr. V26008
Namibië: Winter Block 40 Reg. Nr. N-FF2470, Multi Block 28 Reg. Nr. N-FF2469, Fosblock Reg. Nr. N-FF2471, Elite Block Reg. Nr. N-FF3586

Alle RSA-produkte is geregistreer ingevolge Wet 36 van 1947.

By **Kerry Stewart**

President, Tuli Cattle Society of Zimbabwe

Why Tuli?

A Zimbabwean perspective

This Tuli story begins in 1980, a time of change in Zimbabwe, where my Grandfather Frederick Stewart and my dad Joseph Stewart, were able to buy Insindi Ranch. The ranch already had Sussex cattle since 1938. Prior to that in 1977 my dad together with his manager Brian Hubbard, had bought 5 Tuli cows and 2 Tuli bulls from the Tuli Breeding Station which they ran on another farm called LZ Ranch. At its height they ran 3500 head, 150 Sussex cows, 150 Tuli cows and the rest was a commercial cross of the two.

Like my father and grandfather I was born and brought up in Zimbabwe. I have lived on Insindi Ranch my whole life, doing my schooling through boarding school at Whitestones & Girls College in Bulawayo. I then went to the University of Cape Town where I achieved an honours degree, BSC Property Studies. The dean told us on the first day that university was there to teach you to teach yourself anything you wish and within 7 years the chances are that we would be doing something very different to what we studied. This couldn't have been more true in my case.

I came back home in January 2010 to spend time with my parents before heading to the UK, my grandfather had passed away a few years earlier and my dad had taken over the running of the family gold mine. My dad, a renowned Tuli and Sussex breeder and cattleman, still managed to keep a small herd of the pedigree studs going.

I had planned to stay 6 months and during that time started a cattle feedlot business with my friend Adrian King. We would travel into the bush buying cattle from the small scale farmers up to 200 km away and then bring them back to the farm to grow out. We bought on average just over a thousand head of cattle a year for the next 10 years, growing out and selling on. I was back home, hooked and didn't end up going to the UK.

This business venture evolved into renting an abattoir and three butcheries. The more I got involved the more passionate about cattle I became.

In 2014 I officially took over my dad's Tuli cattle herd that he had started in 1977. With land reform we lost a lot of land and we are at maximum capacity with 120 Tuli pedigree cows, 20 pure Sussex cows, 30 Beefmaster cows and 20 Jersey cows.

The ranch, Insindi is located in Gwanda at 1020 feet altitude, in a sweet veld area; we typically have summer rains starting in December through to April and a dry winter. Our average rainfall sits at 360mm and our temperatures range from 0 to 38 degrees. The rain can be very unpredictable and is not unusual to have double year

droughts followed by excessive rains, in which the cattle wounds from the thorn bush won't heal for months due to the constant rain. In between that we have golden seasons where the cows will fatten on the winter sweet veld and require no supplements or feeding. In the droughts we have fed the cattle on bush meal which is made up of chipped and shredded Chinese Lantern thorn bush mixed with low grade maize. The other challenge in this area are the predators as we have leopards and hyaena, which are a real problem, attack the mothers while giving birth.

In our conditions, where the Tuli evolved, they are the all round winner with early maturity, calving ease, we never have to pull calves, fertility with PD's of 94% and the most important is their adaptability to the changeable seasons. Their disease resistance is impressive and they are hardly ever sick with the Jersey on the other end of the scale needing constant attention. Their other little known skill is their swimming ability, the plunge dip has them as great swimmers while the Beefmaster struggle. They are beautiful to look at with the four solid colours being gold, red, dun and ivory. A firm favourite of the staff for their docility and ease of management.

My start in cattle through feedlots and butcheries has given me a unique window into the abilities of the Tuli in this department. Being Sanga cattle one might be hesitant about their performance in the feedlot but to the contrary we have found that the Tuli compete with some of the top known breeds on weight gain and they have excellent meat quality. Our Tuli cows weigh in at around 450 kg and bulls are from 650 to 850 kg.

In February of 2022 I took over as the President of the Tuli Cattle Society of Zimbabwe where we pride ourselves as being the most advanced and innovative of the breeds in modern day Zimbabwe. We have an amazing group of breeders. With help from Zimbabwe Herd Book and my vice president Anne Cooke our Tuli have EBV's and we are currently running EBV's for all the Tulis in the region together with the Tuli Society in South Africa. ■

'n Besigheid vir die Boer

Vervaardigers van UV gestabiliseerde, herwinde plastiek vee toerusting

- Lamhokke
- Baalringe
- Kruiphekke
- Bokhekke
- Skeervloere
- Kalfhokke
- Veehanteringstoerusting
- Voer-en waterbakke
- Tonnels
- Veewerkstokke

058 913 1042

072 639 0451

hexagon.vrede@gmail.com

RPO-oorsig 2022

In die afgelope jaar het die rooivleisbedryf in samewerking met die Buro vir Landboubeleid (BFAP) sy Visie 2030 gefinaliseer.

Dié visie is om beesvleisuitvoere van die huidige 5% van plaaslike produksie na 20% te groei. Dit sal op 'n inklusiewe basis geskied en 580 000 speenkalwers sal uit die ontwikkelende sektor verkry word. Verder sal skaapuitvoere van 1% na 6% van plaaslike produksie gegroei word.

Indien dié visie verwesenlik word, sal dit R12 biljoen tot die Suid-Afrikaanse landbousektor se bruto nasionale produk toevoeg.

In die afgelope jaar is die meesterplan vir landbou gefinaliseer met dieselfde oogmerke in die rooivleisbedryf as wat die Visie 2030 uitspel.

Dit is ook die jaar waarin die primêre groepering in die rooivleisbedryf 'n statutêre heffing gefinaliseer het. Dié heffing sal op vier aspekte fokus, naamlik diere- en openbare gesondheid, inklusiewe groei, marktoegang sowel as kompeteerbaarheid en volhoubaarheid.

Van die vier fokusareas in die rooivleisbedryf se visie is dieregesondheid oor die kort termyn waarskynlik die mees kritiese.

Gedurende 2022 het Suid-Afrika die ernstigste bek-en-kloueer-uitbreking in die geskiedenis gehad. In die laaste ses maande is daar van 57 na 183 oop gevalle beweeg. Van die uitbrekings het in Noordwes, die Vrystaat en Gauteng plaasgevind, wat voorheen nie endemiese bek-en-kloueer-gebiede was nie. In 2022 het die aantal brusellose-besmette plase ook ernstig toegeneem.

Gedurende 2022 is daar ook kritiese tekorte aan entstowwe ondervind, spesifiek dié wat deur Onderstepoort Biologiese Produkte (OBP) vervaardig word. Dit sluit entstowwe teen bloutong, Slenkdalkoors, brucellose, knopvelsiekte en bosluisoordraagbare siektes in. Gedurende dié jaar het kudde-immuniteit in die gedrang gekom weens dié tekorte. Van die entstoftekorte is vir beheerde siektes, waarteen daar ingevolge die wet ingeënt moet word. Van die siektes waarvoor entstoftekorte ervaar is, is ook zoonoses, wat 'n uitwerking op menslike gesondheid het.

Ondanks ernstige pogings om die nasionale naspeurbaarheidstelsel daar te stel, is daar nog kapasiteitsprobleme wat dit verhoed. Biosekuriteit by veilingskrale soos geregleer deur die Landbouprodukte-agenteraad het gedurende die afgelope jaar goeie vordering getoon.

Oplossings vir dié probleme lê in die vrye mark, selfregulering en konstruktiewe betrokkenheid by die owerheid.

Bek-en-kloueer	Die tegniese komitee soos saamgestel deur die nasionale Dieregesondheidsforum sal in samewerking met die staat met nuwe oplossings vorendag moet kom. Dit is in proses. Van die oplossings sluit in om Suid-Afrika se bek-en-kloueer vrye status te heroorweeg asook selektiewe inenting en die produsering van ons eie bek-en-kloueer-entstowwe. Kompartementalisering met voerkrale en onaangeraakte provinsies sal oorweeg moet word. Die provinsiale dieregesondheidsforums sal uitgebou moet word aangesien dit die primêre basis is om bek-en-kloueer-uitbrekings op te los en te voorkom. Bek-en-kloueer-bekamping sal slegs kan geskied indien daar konstruktiewe samewerking tussen die bedryf en die owerheid is en die nasionale en provinsiale dieregesondheidsforums sal hier 'n kritiese rol moet speel.
Brusellose	Selfregulering sal 'n baie groter rol moet speel ten einde die siekte die hoof te bied. 'n Verbeterde entstof en 'n entstofstrategie sal hier 'n rol moet speel.
Entstowwe	Die vrye mark sal 'n baie groter rol moet speel om toe te sien dat genoegsame en doeltreffende entstowwe beskikbaar is teen markverwante pryse. Dit sluit 'n toekomstige bek-en-kloueer-entstof in. Registrasies by Wet 36 sal bespoedig moet word en gekontrakteerde produksie van sekere entstowwe in die vrye mark namens OBP sal oorweeg moet word.
Naspeurbaarheid	Dit is nou duidelik dat die bedryf 'n naspeurbaarheidstelsel spoedeisend volgens vrye mark-beginsels sal moet implementeer.
Biosekuriteit van veilingskrale	Selfregulering en konstruktiewe samewerking met die staat is nodig. ■

SHASHI
TULI STUD

**INAUGURAL
PRODUCTION SALE**
from the Harvey Family

the original breeders of Tuli cattle.

1st Aug 2023 | **Shashi Tuli Farm**

Auction results

CASMAN 8 September 2022

	Gemiddelde prys	Hoogste prys
Stoetbulle	R70 807	R260 000
Dragtige stoetkoeie	R21 571	R25 000
Dragtige stoetverse	R23 000	R30 000
Oop stoetverse	R17 777	R22 000
Kommersiële bulle	R58 125	R70 000
Dragtige koeie	R21 428	R24 000
Koei en kalf	R22 500	R23 000
Dragtige verse	R23 846	R26 000
Oop verse	R17 312	R19 000

CHK180220, aangekoop deur Nonnie Tuli Stoet vir R260 000

ALPHA & OMEGA 25 Mei 2022

Geregistreerde diere	Gemiddelde prys
Geregistreerde bulle	R53 774
Geregistreerde dragtige koeie	R20 272
Geregistreerde koei 3-in-1	R22 250
Geregistreerde koei en kalf	R21 111
Geregistreerde verse	R11 238

TIPTREE & AVONDALE 20 September 2022

	Average price	Highest price
Registered bulls	R55 000	R105 000
Registered cows	R23 400	R31 000
Registered heifers (pregnant)	R26 250	R32 000
Registered heifers (open)	R21 083	R27 500
Commercial cows	R20 167	R28 000
Commercial heifers (pregnant)	R19 061	R21 500
Commercial heifers (open)	R13 542	R16 750

TT20-15, bought by Bushman Mountain Tuli for R105 000

LANGLYF & NONNIE 7 Junie 2022

	Gemiddelde prys	Hoogste prys
Geregistreerde bulle	R90 500	R240 000
Kommersiële bulle	R60 100	-
Geregistreerde koeie (dragtig)	R25 551	R46 000
Kommersiële koeie (dragtig)	R26 533	-
Geregistreerde verse (dragtig)	R26 700	R32 000
Kommersiële oop verse	R14 601	-
Geregistreerde oop verse	R18 055	R26 000
Kommersiële koei & kalf	R26 000	-

Duurste bul (R180142) aangekoop deur Nonnie Tuli Stoet vir R240 000

SENTRALE VEILING 5 Mei 2022

	Gemiddelde prys	Hoogste prys
Geregistreerde bulle	R53 250	R90 000
Kommersiële bulle	R38 000	R40 000
Geregistreerde koeie	R19 333	R21 000
Kommersiële oop koeie	R17 792	R18 250
Geregistreerde koei & kalf	R25 308	R34 000
Kommersiële koei & kalf	R26 000	R30 000
Kommersiële koeie	R18 500	R18 500
Kommersiële verse	R20 000	R22 000

Die duurste bul is aangekoop deur Melanie Human van Brehindy Tuli's vir R90 000

GO WEST

20 Oktober 2022

Gemiddelde prys

Geregistreerde bulle	R80 529	Kommersiële bulle	R45 000
Geregistreerde dragtige koeie	R20 000	Kommersiële koei 3-in-1	R30 000
Geregistreerde dragtige verse	R22 666	Kommersiële dragtige verse	R24 208
Geregistreerde oop verse	R28 166	Kommersiële oop verse	R19 214

Duurste bul van Acacia Mountain Tuli's aangekoop deur Malu Tuli vir R230 000

Duurste vers van HBH Tuli aangekoop deur Bona Bona vir R44 000

GLEN HEATH 14 September 2022		
	Average price	Highest price
Registered bulls	R56 100	R110 000
Registered cows	R29 250	R40 000
Registered heifers	R24 666	R32 000

Most expensive bull purchased for R110 000 by Alpha & Omega Tuli

Most expensive cow purchased for R40 000 by Malu Tuli

HBH 24 August 2022		
	Average price	Highest price
Registered bulls	R50 056	R95 000
Registered cows	R20 643	R24 000
Registered heifers	R22 250	R27 000

HBH 20 0114, sold to Thomas Theron for R95 000

AUCTION DATES 2023

Tuli National Open - Bloemfontein, Free State	Thursday, 4 May 2023
Alpha & Omega Tuli Stud - Burgersdorp, Eastern Cape	Wednesday, 24 May 2023
Gouwsberg Tuli Stud - Bronkhorstspuit, Gauteng	Thursday, 1 June 2023
Langlyf & Nonnie Tuli Stud - Reitz, Free State	Tuesday, 6 June 2023
Shashi & Tsavo Tuli Stud - East London, Eastern Cape	Tuesday, 1 August 2023
HBH Tuli Stud - Dordrecht, Eastern Cape	Wednesday, 23 August 2023
Casman Tuli Stud - Boshof, Free State	Thursday, 31 August 2023
Glen Heath Tuli Stud - Middelburg, Eastern Cape	Wednesday, 13 September 2023
Tiptree & Avondale Tuli Stud - Makhanda, Eastern Cape	Tuesday, 19 September 2023
Go West Production Sale - Kimberley, Northern Cape	Friday, 20 October 2023

Consult our members list on page 90 - 92 for contact details of the breeders.

Comprehensive herd management programme – from mating to marketing

Endorsed by 19 SA Breeders' Societies

- All-in-one on-farm management information system
- Modules for beef, sheep, goats, game, pigs and genetics
- Equally suitable for commercial and stud herds
- Afrikaans and English language options
- Install on more than one computer at no additional costs
- Use for more than one herd at no additional costs
- User-friendly menu, shortcuts and step-by-step Help functions
- Comprehensive user-defined management calendar and diary
- 50+ standard and user-defined reports for easy selection, breeding, management and marketing
- Various reproduction and performance testing – related calculations and reporting
- Easy electronic data sending and importing of all animal registration data, weights and breeding values to/from SA Stud Book, ARC, BreedPlan & NSBA

- Import weights and other data from electronic scales and other devices
- Supports EID communication and integration
- Widely used BenguFarm™ is used by hundreds of commercial and stud beef cattle farmers in 14 countries on four continents.
- Continuous user-driven development
- Readily available after-sales support and training

BENGUFARM MOBILE NOW AVAILABLE

- > Lookup and capture data in the field on your Android phone or tablet, iPhone or iPad.
- > Define data capturing tasks to suite your preferences.
- > Full integration with compatible EID readers.
- > Synchronise data with BenguFarm on your PC.

My pa het my altyd gewaarsku teen die 'boekwerk' van stoetboerdery. Met **BenguFarm™ BEEF** is hierdie frustrerende 'boekwerk' egter omskep in 'n magtige bestuursprogram. Ek is seker dat as ek my pa kon wys hoe maklik kuddebestuur nou is, hy sou saamstem dat die **BenguFarm™ BEEF**-sagteware seker die handigste stuk gereedschap op enige beesplaas is – stoet en kommersieel.

Mnr. Gerrit van Zyl, Hanzyl Bonsmaras, Dewetsdorp
NASIONALE WENNER: LNR-ABSA VLEISBEEKUDDE VAN DIE JAAR 2009 & 2011 & VOERMOL NATIONAL BEEF CATTLE FARMER OF THE YEAR 2012

www.bengufarm.co.za

Contact Leslie Bergh: Tel +27 82 801 2026 // Email bengufarm@gmail.com

Johan de Jager: Tel +27 083 305 1042 // Email jjager@mweb.co.za

Tuli Kudde van die jaar

Tydens die jaarlikse dinee van die Tuli Beestelersgenootskap van SA wat gehou is op 8 September 2022, is Christo Rothmann van Bushmans Mountain Tuli Stoet) aangewys as die vierde wenner van die Stefan van Wyk wisseltrofee vir die Tuli kudde van die jaar.

Van l.n.r: Ilané van Wyk, Christo Rothmann en Charné van Wyk.

Die trofee is oorhandig aan Christo deur wyle Stefan van Wyk se dogters, Ilané en Charné .

This award is calculated according to SA Studbook Elite Herd competition criteria. A third of the points are awarded for data recording, a third towards fertility within the breed and days since last calf and the other third to the average cow values of the bulls and the female animals.

Baie geluk aan Christo met die merkwaardige prestasie.

SA Stud Book Elite Platinum Bull

This prestigious award recognises stud bulls that have performed exceptionally well in a growth test, have exceptional genetic merit for economically important traits, and have been bred from a mother who has achieved at least Elite Gold status on Logix system in the preceding consecutive years. Only five bulls (across all registered breeds) qualify per year, according to genetic merit for the expected fertility of female offspring.

This is the first time that a Tuli bull has been selected for this award.

Well done to Ed and Russell Clark from HBH Tuli Stud on this outstanding achievement.

HBH 20 0091
HBH Tuli Stud

Vleissentraal SA Stud Book Elite Bull growth test class

ADM210011 of Dave Mullins (Avondale Tuli Stud) was nominated this year for Vleissentraal SA Stud Book Elite Bull Growth Test Class competition that will take place at the Bloem Show on 1 May 2023

The competition is a showcase for each breed, where bulls, based on their proven performance, genetic merit for economically important features and functional appearance qualify to compete against each other in the ring.

Congratulations Dave!

ADM210011
Avondale Tuli Stud

SA Stamboek Elite Platinum Koei

Baie geluk aan Casper Kriel wat die gesogte toekenning losgeslaan het.

Die Elite Platinum Koei toekennings gee erkenning aan vleisbeeskoeie wat uitstaan in hulle genetiese meriete om winsgewende nageslag te teel. Dit is koeie met bewese rekords maar ook uitsonderlike teelwaardes wat kwalifiseer. Slegs een koei per ras mag 'n toekenning kry.

Ten tye van die foto is die koei saam met haar tiende kalf (verskalf) afgeneem wat hier twee maande oud was.

CHK100130
Casman Tuli Stoet

LNR Nasionale Elite Koei

(Geborg deur Farmer's Weekly)

R11 0015
Langlyf Tuli Stoet

Die nasionale toekenning vir die beste elite-koei huldig koeie met uitstaande reproduksievermoë, vrugbaarheid- en moedereieenskappe. Elite-koeie vorm die kern van ons land se top vroulike teelmateriaal en hierdie kategorie kry elke jaar groot aftrek.

Slegs een koei per ras word gekroon word as die top koei vir die ras.

"Hierdie is die beste koei in my stoet. Sy het 'n uitstekende koei kalf verhouding, elke jaar, en het reeds op 2 jaar begin kalf. Sy teel top stoetbulle, is hoogs vrugbaar en het baie melk. Haar twee oumas en haar oupa se ma was ook Farmer's Weekly Elite Koeie. Weereens 'n bewys dat goeie diere teel goeie nageslag", sê Albie Rautenbach van Langlyf Tuli Stoet.

2022 Awards

Herd with the best ICP with days last calf less than 500 days and with herds with 20 and more female animals.

- 1st Nonnie Tuli Stud- Cornelis Rautenbach (363 days)
- 2nd HBH Tuli Stud- Ed & Russel Clark (365 days)
- 3rd Langlyf Tuli Stud - Albie Rautenbach (368 days)

Tuli herd with the most awards notified on Logix.

Wenner HBH Tuli Stud - Ed & Russel Clark (5 Goud, 3 Silwer, 3 Brons)

Tuli herd with the highest percentage of bulls born, that participated in a farm growth test.

Winner HBH Tuli Stud - Ed & Russel Clark (96,97%)

Best cow value (herds with less than 100 female animals). Calculation will be based on all female animals in the herd, two years and older.

- 1st Zweibach Tuli Stud - Dr Coenraad Slabber (107)
- 2nd Amelia Tuli Stud - Leslie Cook & Son (105,3)
- 3rd Carroll Tuli Stud- Herlu Rautenbach (104,6)

Best cow value (herds with 100 and more female animals). Calculation will be based on all female animals in the herd, two years and older.

- 1st Glen Heath Tuli Stud - Gordon Gilfillan (106,7)
- 2nd Gouwsberg Tuli Stud - Werner Gouws (105,9)
- 3rd Nonnie Tuli Stud - Herlu Rautenbach (105,8)

SA Stud Book Elite Regional Awards

The Tuli Society congratulates the following members with their awards:

GOLD

Ed & Russel Clark - HBH Tuli Stud
Werner Gouws - Gouwsberg Tuli Stud
Ben Raath - Donkerhoek Tuli Stud
Christo Rothmann - Bushmans Mountain Tuli Stud

SILVER

Cornelis Rautenbach - Nonnie Tuli Stud
Colin Raath - Acacia Mountain Tuli Stud
Herlu Rautenbach - Caroll Tuli Stud
Gordon Gilfillan - Glen Heath Tuli Stud
Jim Bredenkamp - Wolhaarkop Tuli Stud
Christo Rothman - Bushmans Mountain Tuli Stud
Albie Rautenbach - Langlyf Tuli Stud

BRONZE

Margi Harvey, Russel & Joanne Kruger - Shashi Tuli Stud
Dave Mullins - Avondale Tuli Stud
Casper Kriel - Casman Tuli Stud
Stephen Mains-Sheard - Tiptree Tuli Stud
Albie Rautenbach - Langlyf Tuli Stud
Abel Rautenbach - Profyt Tuli Stud

Ben Raath (President) with Cornelis Rautenbach

Ben Raath (President) with Ed & Russell Clark

Ben Raath (President) with Leslie Cook

Ben Raath (President) with Albie Rautenbach

Selecting the best for your replacement herd is only half the story

Our experts at The Calf Company focus on the other half; how and what you invest in, will unlock the maximum potential of your replacement herd.

We offer assistance that ranges from nutritional assessments to feeding and management programs. All supported by expert knowledge as well as a full range of locally produced and proven products.

Our specially formulated range includes:

Lacto Calf

Lacto Calf: V Reg.No. V21441 Act 36/1947
For maximum growth performance

First Drink Gold

First Drink Gold: V Reg.No. V29641 Act 36/1947
Early development of immune system

Trivet Calf Supa Starter

Trivet Calf Supa Starter: V Reg.No. V27969 Act 36/1947
Kick starting rumen development

Trivet Calf Supa Grower

Trivet Calf Supa Grower: V Reg.No. V27968 Act 36/1947
Maximising growth in heifer development

THE CALF COMPANY

NUTRITION | PROGRAMS | IMMUNITY | GROWTH | TRAINING

Your Replacement Herd Specialists

Whether it's your beef or dairy replacement animals, contact our experts to formulate strategies the work better in unlock your future herd potential

Innovation Born Out of Passion

Head Office: 012 803 1472 | www.4mixinternational.com

For more information on milk replacers, please scan the code

MEMBERS LIST / LEDELYS

South Africa / Suid-Afrika

GAUTENG

NAME	PREFIX	HDM	AREA	CELL NO.	E-MAIL
Werner Gouws	Gouwsberg	G	Bronkhorstspuit	082 853 4483	werner@gouwsberg.co.za
Dr Coenraad Slabber	Zweibach	Z	Bronkhorstspuit	082 416 3853	cslabber64@gmail.com
Callie Barnard	Rust-de-Winter	C	Pretoria	082 561 5216	pinz@telkomsa.net
Dr Petrus Engelbrecht	Rentz	PGE	Magaliesburg	072 104 2239	petrus.rentz@gmail.com

NORTH WEST NOORD-WES

NAME	PREFIX	HDM	AREA	CELL NO.	E-MAIL
MJ Ernst	Bona Bona	BBT	Wolmaranstad	082 075 3541	mj@bonabona.co.za
Herlu Rautenbach	Carroll	CT	Lichtenburg	072 392 6340	herlu.rautenbach@gmail.com
Stephané Roos	Roos	ZSAR	Schweizer-Reneke	083 306 6002	steph_roos@hotmail.com
Vivien Peché	Vivi	VS	Potchefstroom	084 246 0268	vivianpeche@hotmail.com

NORTHERN CAPE NOORD-KAAP

NAME	PREFIX	HDM	AREA	CELL NO.	E-MAIL
Ben Raath	Donkerhoek	DKH	Britstown	083 468 6176	braath@isat.co.za
Leslie & Kevin Cook	Amelia	V	Douglas	076 617 6471 082 806 4146	leslie@ameliatulis.co.za kevinc@vectotrade.co.za
Jim Bredenkamp	Wolhaarkop	VAS	Postmasburg	083 679 7333	wolkop11@gmail.com
Willem Pretorius	Orangeview	OV	Hopetown	083 236 8139	willemoranje20@gmail.com
Helena Malherbe	Malu	ML	Kimberley	083 261 3106	helenamalu@malupork.com
Charles Pieterse	Wildrock	WR	Kimberley	084 444 0306	charles@lawproc.com

WESTERN CAPE WES-KAAP

NAME	PREFIX	HDM	AREA	CELL NO.	E-MAIL
Lucas Robertson	Lekkerdroom	LE	Caledon	072 614 4403	lekkerdroom@gmail.com
Graeme Lucas-Bull	Narina	GLB	Plettenberg Bay	083 375 1560	graeme@narinaestate.com

LIMPOPO

NAME	PREFIX	HDM	AREA	CELL NO.	E-MAIL
Merensia Groenewald	Bosveld Bosfontein	MG	Polokwane	082 255 6173	Merensia31@gmail.com
Louis Rossouw	Tambotierand	LJB	Modimolle	083 399 5226	ljrossouw@gmail.com

MPUMALANGA

NAME	PREFIX	HDM	AREA	CELL NO.	E-MAIL
Paul Grobler	Grobler Rust	PG	Belfast	082 572 0362	tulialbie@gmail.com
Werner de Jager	Bontvlei	WJ	Carolina	082 926 4565	wernerdejager67@gmail.com
Collen Morodi	Morodi	MO	Belfast	083 608 5376	info@morodi-invest.co.za

FREE STATE VRYSTAAT

NAME	PREFIX	HDM	AREA	CELL NO.	E-MAIL
Casper Kriel	Casman	CHK	Boshof	082 805 0926	casmantuli@gmail.com
Giel van Niekerk	Ganna Aar	GA	Perdeberg (Boshof)	083 269 8443	giel@isat.co.za
Albie Rautenbach	Langlyf	R	Reitz	082 959 5759	raueasy@gmail.com
Cornelis Rautenbach	Nonnie	CR	Reitz	082 371 4390	nonstoet@gmail.com
Abel Rautenbach	Profyt	AR	Reitz	084 714 1462	abelrautenbach@gmail.com
Dirk van Velden	Eliden	DJJ	Rouxville	074 589 3833	dirk@virtual-acc.com
De Wet Human	Brehindy	DWM	Bloemfontein	082 800 1430	dviking@mweb.co.za
Christiaan Paulsen	Hoeksteen	HKS	Smithfield	076 378 5938	paulsen.christiaan@gmail.com

EASTERN CAPE OOS-KAAP

NAME	PREFIX	HDM	AREA	CELL	EMAIL
Ed Clark	HBH	HBH	Dordrecht	082 573 0223	ed@hbhtuli.co.za
Gordon Gilfillan	Glen Heath	GH	Middelburg	083 545 8653	gk.gilfillan@gmail.com
Margi Harvey	Shashi	ST	Macleantown	082 569 2074	margih@redalert.co.za
Russel Kruger	Tsavo	TTS	East London	082 558 9740	russ@muggandbeanel.co.za
Stephen Mains-Sheard	Tip Tree	TT	Thornhill	082 323 4286	crosswayfarm@gmail.com
Alwyn Marx / Gert Schmidt	Alpha Omega	AM	Burgersdorp	083 448 7870	alfaenomegastoet@gmail.com
Dave Mullins	Avondale	ADM	Grahamstown	082 299 7953	mullins@isat.co.za
Colin Raath	Acacia Mountain	A	Tarkastad	082 320 2863	info@petbirds.com
Christo Rothmann	Bushmans Mountain	CHR	Gariiep Dam	082 572 9506	christo@sizani.com
Gert & John Strydom	Tsitsi	CGS	Humansdorp	083 506 2768	strydomgert9@gmail.com
Andries van Wijk	Van Wijk	VW	Barkly Oos	073 247 7817	vanwijkapr@gmail.com
Gerhard van der Wath (Thomas Theron)	Vergeet my nie	GVW	Molteno	072 581 8648	thomas@overhex.com

MEMBERS LIST / LEDELYS

Africa / Afrika

ZAMBIA

NAME	PREFIX	HDM	CONTACT PERSON	CELL NO.	E-MAIL
Nyreen & Tom Roberts	Mopani	MT	Lusaka	+260 977 77 2043	chikupiestates@yahoo.com

ZIMBABWE

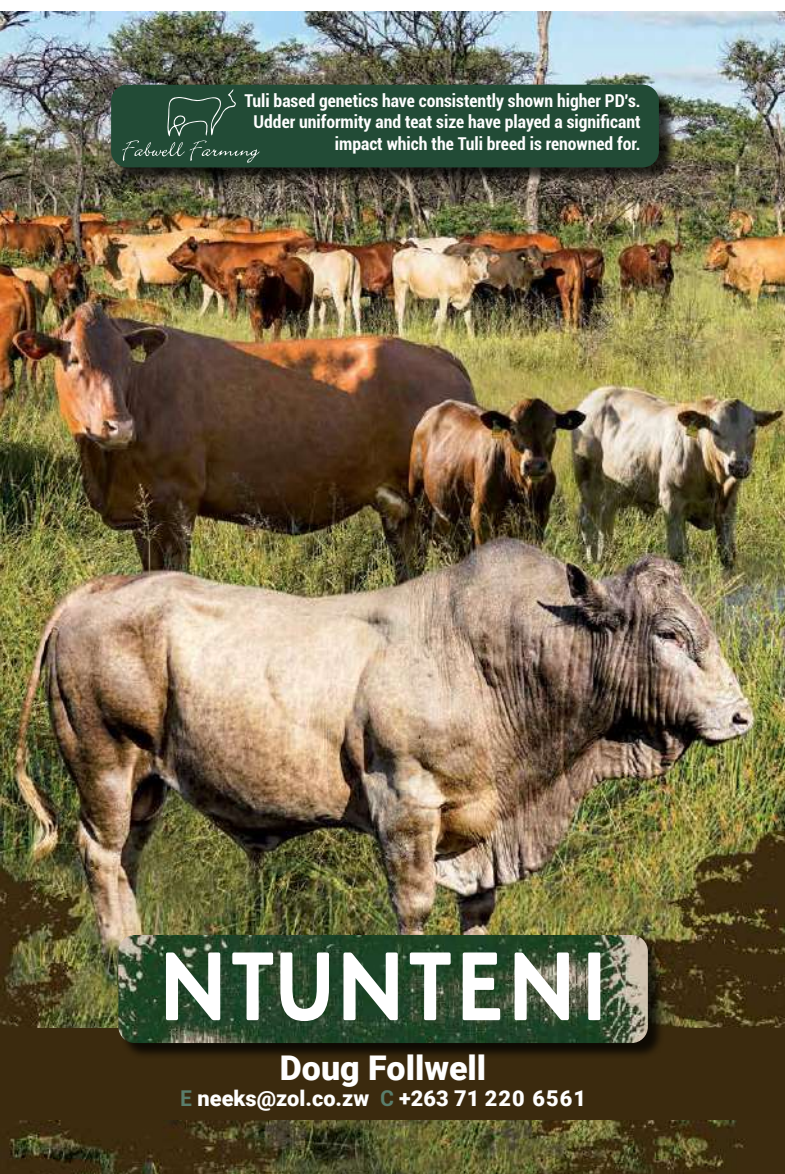
NAME	PREFIX	HDM	AREA	CELL NO.	E-MAIL
Doug Follwell	Ntunteni	DJF	Norton	+263 371 220 6561	neeks@zol.co.zw

SENIOR INSPECTORS

Ben Raath 083 468 6176, Britstown, Northern Cape
Werner Gouws 082 853 4483, Bronkhorstspuit, Gauteng
Christo Rothmann 082 572 9506, Johannesburg, Gauteng
Dave Mullins 082 299 7953, Makhandla, Eastern Cape
Stephen Mains-Sheard 082 323 4286, Thornhill, Eastern Cape
Ed Clark 082 573 0223, Dordrecht, Eastern Cape
Cornelis Rautenbach 082 371 4390, Reitz, Free State
Albie Rautenbach 082 959 5759, Reitz, Free State
Charl van Rooyen 082 575 6370 Bethlehem, Free State
Merensia Groenewald 082 255 6173, Polokwane, Limpopo

JUNIOR INSPECTORS

Leslie Cook 076 617 6471, Douglas, Northern Cape
Bennie Raath 078 789 9076, Britstown, Northern Cape
Jim Bredenkamp 083 679 7333, Postmasburg, Northern Cape
Charles Pieterse 084 444 0306, Kimberley, Northern Cape
Helena Malherbe 083 261 3106, Kimberley, Northern Cape
Dave Marais 072 205 3816, Kimberley, Northern Cape
Paul Smith 072 104 3422, Howick, KwaZulu-Natal
Riek Truter 083 447 4175, Utrecht, KwaZulu-Natal
Coen Slabber 082 416 3853, Pretoria, Gauteng
Piet van der Merwe 082 952 1084, Pretoria, Gauteng
Henk Brand 071 599 5888, Boksburg, Gauteng
Abel Rautenbach 084 714 1462, Reitz, Free State
TJ Terblanche 079 494 2787, Arlington, Free State
Zippo Lambrecht 082 396 9071, De Wetsdorp, Free State
Colin Raath 082 320 2863, Cradock, Eastern Cape
Cameron de Waal 082 877 3982, Alexandria, Eastern Cape
Stefan Botha 082 493 7230, Schweizer Reneke, North West
Stephané Roos 083 306 6002, Schweizer Reneke, North West
Andrew Webster 076 332 9901, Schweizer Reneke, North West
Graeme Lucas-Bull 083 375 1560, Plett, Western Cape

Tuli based genetics have consistently shown higher PD's. Udder uniformity and teat size have played a significant impact which the Tuli breed is renowned for.

NTUNTENI

Doug Follwell

E neeks@zol.co.zw C +263 71 220 6561

Streng seleksie word geplaas op **VRUGBAARHEID** en **VELD AANPASBAARHEID**
 Gemiddelde **TKP** van kudde is **368** dae

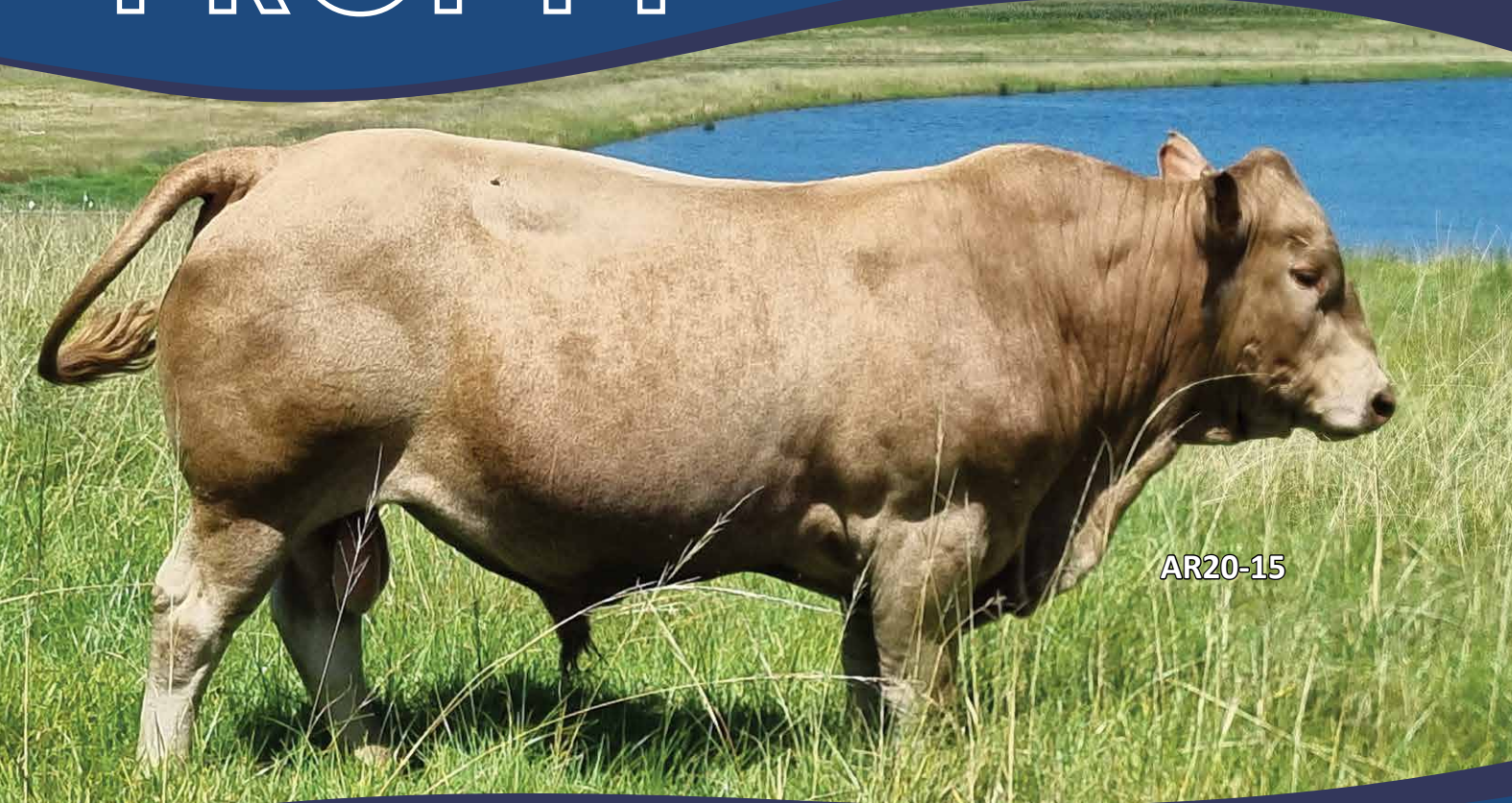
Produksieveiling | 6 Junie 2023 | Reitz

Albie Rautenbach S +27 82 959 5759 E raueasy@gmail.com

PROFYT

Abel Rautenbach

Sel: 084 714 1462 Epos: abelrautenbach@gmail.com

AR20-15

Koei massa
448kg

Verskalf massa
245 kg

Teel aanvanklik uit CR- bulle en koeie.
Koei tot kalf speenmassaverhouding is die belangrikste na vrugbaarheid.

NONNIE STOET

Die tuiste van elite en superieur koeie

Teel reeds 40 jaar Tuli's met streng seleksie vir vrugbaarheid en koei tot kalf speenmassaverhouding. Gemiddelde kudde TKP 362 dae.

R 18 142

Cornelis Rautenbach

Sel 082 371 4390 Epos nonstoet@gmail.com

PRODUKSIEVEILINGS

6 Junie 2023 & 4 Junie 2024

www.raueasy.com

STOCKMAN BAKKIE RAILS

FOR THE
FARMER
WHO IS MORE
THAN JUST A
FARMER...

SINCE
1995

STOCKMAN: Cattle rails, Hunting accessories,

27 Years experience, Practical, Economical, Unbeatable quality

PROFESSIONAL FITMENT: Fitment by authorised agents

DIY ASSEMBLY: Our products' modular design makes them
easy to courier

YOUR BAKKIE DESERVES **STOCKMAN** BAKKIE RAILS!

www.stockmansa.com

C 083 700 9119
E henrietta@stockmansa.com

C 083 393 4311
E ludwig@stockmansa.com

C 071 604 3116
E martin@stockmansa.com